

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

GMINY PACYNA

NA LATA 2007 – 2013

SPIS TREŚCI

Nr.	Nazwa rozdziału / działu	Str.
I	Wprowadzenie	3
II	Tryb przygotowania strategii - opracowanie strategii - aktualizacja strategii	4
III	Założenia polityki społecznej na szczeblu krajowym i wojewódzkim	6
IV.	Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza gminy 1.Położenie, powierzchnia, ludność 2.Infrastruktura techniczna 3.Dziedzictwo kulturowe 4.Gospodarka 5.Mieszkańcy 6.Ochrona zdrowia 7.Edukacja i kultura 8.Pomoc społeczna 9.Gmina Pacyna na tle innych miejscowości powiatu	9 9 19 21 22 25 32 32 33 35
V.	Analiza SWOT 1.Uwagi ogólne 2.Tabela analizy SWOT 3.Podsumowanie analizy SWOT 4.Analiza problemów społecznych	38 38 39 41 41
VI.	Strategia działań 1.Obowiązki gminy nałożone przepisami prawa 2.Określenie misji gminy i obszarów interwencji 3.Finansowanie strategii 4.Harmonogram realizacji celów 5.Monitorowanie strategii 6.Realizatorzy strategii	47 47 48 62 68 68 68
VII.	Wdrażanie strategii	69
VIII.	Zakończenie	69
IX.	Załączniki	70

I. WPROWADZENIE

Problemy społeczne będące wynikiem zmian politycznych i gospodarczych, jakie dokonały się w Polsce na przestrzeni ostatnich dwóch dekad stawiają przed władzami, również samorządowymi nowe wyzwania. Dotychczas realizowany model polityki społecznej, polegający głównie na łagodzeniu skutków nabrzmiałych niekorzystnych zjawisk okazał się nie dość skuteczny. Podejmowane działania obliczone były na walkę z rezultatami problemów, brak natomiast było wystarczającego nacisku na profilaktykę zagrożeń. W efekcie rośnie liczba osób – beneficjentów pomocy społecznej i utrwalają się postawy roszczeniowe tego kręgu osób. Dlatego też potrzebą chwili jest opracowanie spójnych, całościowych, perspektywicznych programów polityki społecznej. Poza swoimi walorami strategicznymi, informacyjnymi i planistycznymi stanowią one przyczynek do rzetelnej analizy obecnie realizowanej polityki społecznej, pozwalają na bieżącą ocenę skuteczności wybieranych rozwiązań. Często ich opracowanie i wdrożenie jest również warunkiem uczestniczenia w programach pomocowych realizowanych ze środków zewnętrznych. Przejrzysta strategia, wskazanie zamierzeń władz w zakresie polityki społecznej daje instytucjom decydującym o podziale środków gwarancję, że dofinansowanie z ich budżetów konkretnych przedsięwzięć spowoduje osiągnięcie zamierzonych efektów społecznych. Przygotowanie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest również realizacją obowiązku nałożonego na gminę ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Jest obszar szczególnie ważny dla wspólnoty samorządowej, gdzie pojawiające się problemy i trudności widać najbardziej. Zapobieganie marginalizacji grup i jednostek staje się jednym z najważniejszych zadań władz gminnych. Dopuszczenie do wykluczenia społecznego szerokiego kręgu osób przekreśla szansę na zbudowanie społeczeństwa obywatelskiego i może prowadzić do niepotrzebnych napięć społecznych. Dlatego też podejmowane działania leżą w interesie nie tylko osób zagrożonych ekskluzją społeczną, ale całej lokalnej społeczności. Dokument strategiczny jest również niezbędnym załącznikiem w ubieganiu się o różnorakie dotacje i środki pomocowe, w tym również w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich.

II. TRYB PRZYGOTOWANIA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Pacyna przygotowana została zgodnie z ogólnymi warunkami stawianym takim dokumentom. Umownie można ją podzielić na trzy główne części.

Pierwsza z nich przedstawia gminę Pacyna według stanu na dzień opracowywania dokumentu. Zawarto tutaj informacje istotne z punktu widzenia występujących na jej terenie problemów społecznych. Analizowano zatem stan gospodarki gminy, sytuację na rynku pracy, zarysowano strukturę demograficzną. Opisano również dostępne dla mieszkańców usługi społeczne w postaci edukacji, ochrony zdrowia, kultury i pomocy społecznej.

W części drugiej dokonano analizy możliwości rozwojowych gminy. Jako narzędzia użyto analizy SWOT, tak by wskazać mocne i słabe strony gminy, przedstawić wewnętrzne szanse i zewnętrzne, niezależne od władz gminy zagrożenia.

Część trzecia to sformułowanie misji gminy i wskazanie obszarów interwencji. W każdym z obszarów wytyczono podstawowe cele, których osiągnięcie powinno przyczynić się do zredukowania występujących niekorzystnych zjawisk. W części tej wskazano również podmioty odpowiedzialne za realizację zadań, jak i instytucje wspierające gminę w ich wykonaniu.

Strategia obejmuje okres do 2013 roku. Uzasadnieniem dla tak wybranego horyzontu czasowego jest z jednej strony specyfika procesów społecznych (skutki realizacji strategii będą widoczne dopiero w dłuższym okresie czasu), z drugiej zaś strony konieczność dostosowania dokumentu do okresów budżetowania przyjętych w Unii Europejskiej.

Sformułowanie misji gminy, wskazanie wspomnianych wcześniej obszarów interwencji, wybór celów podstawowych i przypisanie im działań operacyjnych poprzedzone zostały rzetelną oceną stanu faktycznego, uwarunkowaniami mikro- i makroekonomicznymi, wnioskami wypływającymi z dokonanej analizy SWOT oraz potrzebami lokalnej społeczności. Nie bez znaczenia były również dotychczasowe doświadczenia w rozwiązywaniu problemów społecznych, będące udziałem zwłaszcza pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Poza tym strategia zawiera część wstępną odnoszącą się do kanonów polityki społecznej, obowiązujących standardów oraz przyjętych na szczeblu makroekonomicznym programów z zakresu polityki społecznej. Z uwagi na fakt pozostawania Polski w Unii Europejskiej nakreślono podstawowe założenia polityki społecznej również na tym szczeblu. Wskazano także wynikające z Narodowego Planu Rozwoju uwarunkowania programowe. W celu odniesienia problemów społecznych do skali lokalnej i pokazania szerszego ich tła przedstawiono również przygotowane programy na poziomie województwa.

Przedstawiono również prezentację gminy Pacyna na tle pozostałych gmin powiatu gostyńskiego. Punktami odniesienia do porównań były charakteryzujące ją wskaźniki w zakresie liczby ludności, powierzchni, dochodów i wyposażenia w podstawową infrastrukturę techniczną.

Aktualizacja strategii

Procedura aktualizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Pacyna

Zarządzeniem Nr 16a Wójta Gminy Pacyna z dnia 28.09.2007 r. powołany został Zespół ds. aktualizacji „Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych”. W skład zespołu weszli:

1. Szymańska Elżbieta - Skarbnik Gminy
2. Budzałek Urszula - Kierownik GOPS
3. Józwik Agnieszka - pracownik U.GM. - osoba kontaktowa do współpracy w ramach PPWOW, tel. 024/ 285 80 80, e-mail: ajozwik16@wp.pl
4. Ciechowski Zbigniew - proboszcz Parafii

5. Bednarek Józef - komendant Policji
6. Studziński Jacek - nauczyciel SP i Gimnazjum
7. Wiśniewski Jan – Komendant jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej

Zadaniem Zespołu była aktualizacja materiałów niezbędnych do prawidłowej, odpowiadającej na rzeczywiste potrzeby mieszkańców „Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych”. Do konkretnych działań należy: organizowanie spotkań i konsultacji społecznych, współpraca z Koordynatorem Programu Integracji Społecznej i Moderatorem ds. aktualizacji strategii, jak również przygotowanie odpowiednich materiałów.

Harmonogram prac związanych z aktualizacją Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

- Październik 2007r. – spotkanie zespołu ds. aktualizacji Strategii z Koordynatorem PIS. Ocena obecnej wersji strategii, ustalenie zakresu zadań do aktualizacji.
- Kwiecień – lipiec 2008 roku (7 kwietnia, 2 czerwca, 30 lipca) – warsztaty z moderatorem CAL w celu aktualizacji diagnozy oraz wypracowania harmonogramu realizacji strategii, zadań do realizacji, sposobu zarządzania i monitoringu. W czasie warsztatów wypracowano również źródła jej finansowania.

Warsztat A/B (7 kwietnia) – uaktualnienie diagnozy demograficznej gminy Pacyna. Wprowadzenie do Strategii zasobów instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych, omówienie kluczowych problemów gminy oraz określenie osób, które powinny jeszcze pracować przy aktualizacji Strategii.

Warsztat C (2 czerwca) – wypracowanie typologii problemów społecznych oraz określenie głównych kierunków działań w celu ich rozwiązania. Zebranie założycielskie Pacyńskiego Stowarzyszenia na rzecz Wspierania Inicjatyw Społecznych.

Warsztat D (30 lipca) – wypracowanie wizji oraz działań zmierzających do realizacji Strategii. Omówienie koncepcji projektów społecznych.

- 12 sierpnia 2008 r. – przekazanie wstępnej wersji Strategii do konsultacji społecznych (dostępna w GOPS, sekretariat UG w Pacynie)
- 25 września 2008 r. - spotkanie zespołu ds. aktualizacji Strategii
- 25 listopada 2008r. – przekazanie Wójtowi Gminy Pacyna opracowanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Planowany termin przyjęcia aktualizacji GSRPS dla gminy Pacyna: posiedzenie Rady Gminy Pacyna w dniu 20.02.2009 r.

III. ZAŁOŻENIA POLITYKI SPOŁECZNEJ NA SZCZEBLU KRAJOWYM I WOJEWÓDZKIM.

Obecnie najważniejszym, długofalowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Lizbońska. Została ona przyjęta na posiedzeniu Rady Europejskiej w Lizbonie w marcu 2000 roku. Jej przewodnim celem jest uczynienie z Unii wiodącej gospodarki świata w perspektywie do 2010 roku. Temu ogólnemu celowi służą następujące działania systemowo-regulacyjne:

1. Szybkie przechodzenie do gospodarki opartej na wiedzy,
2. Liberalizacja i integracja poszczególnych rynków i sektorów gospodarki,
3. Rozwój przedsiębiorczości,
4. Wzrost zatrudnienia i zmiana modelu społecznego,
5. Dbalność o stałe fundamenty rozwoju i środowisko naturalne.

Wdrażanie Strategii Lizbońskiej odbywa się przy pomocy Otwartej Metody Koordynacji (*Open Method of Coordination; OMC*).

Otwarta Metoda Koordynacji jest zdecentralizowaną metodą koordynacji polityki wszystkich krajów członkowskich Unii Europejskiej. Metoda ta należy do perswazyjnych metod realizacji wspólnych przedsięwzięć i jest realizowana w czterech etapach:

1. Uzgodnienie wspólnych celów,
2. Przeniesienie tych celów do programów narodowych czy regionalnych,
3. Uzgodnienie sposobów mierzenia realizacji tych celów (wskaźniki),
4. Monitorowanie, ocena i porównanie między sobą najlepszych przykładów w danej dziedzinie działania.

Otwarta Metoda Koordynacji ma być narzędziem i środkiem do osiągnięcia wspólnych celów ustalonych podczas szczytu Rady Europejskiej w Nicei w grudniu 2000 roku. Wówczas to Rada Europejska przyjęła Europejską Agendę Społeczną (*European Social Agenda*), która odgrywa kluczową rolę w budowaniu ekonomicznego wzrostu (Strategii Lizbońskiej) przez rozwój polityki społecznej. Jednym z głównych kierunków polityki społecznej wytyczonych przez Europejską Agendę Społeczną jest zwalczanie biedy oraz wszelkich form wykluczenia i dyskryminacji w celu promowania integracji społecznej. Realizowanie tego celu ma odbywać się na podstawie Otwartej Metody Koordynacji, która ma pomóc w redukcji zjawiska ubóstwa do 2010 roku, co jest zgodne z poprzednimi ustaleniami Strategii Lizbońskiej.

Konkretyzacją ogólnych celów z dziedziny integracji społecznej ze Strategii Lizbońskiej i Europejskiej Agendy Społecznej było przyjęcie tzw. wspólnych celów i wspólnych wskaźników. Wspólne cele zostały zaakceptowane w Nicei w grudniu 2000 roku i zwane są one celami nicejskimi. Na podstawie celów nicejskich państwa Unii Europejskiej miały ustalać narodowe priorytety w walce z ubóstwem i ekskluzją społeczną. Cztery główne cele nicejskie to:

1. Zapewnienie dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług dla wszystkich.
2. Zapobieganie ryzyku wykluczenia.
3. Pomoc najbardziej narażonym (wspieranie najsłabszych).
4. Mobilizacja wszystkich aktorów /organizacji ze sfery polityki gospodarczej i społecznej.

Wspólne cele i wskaźniki stanowiły ramę do powstania Krajowych Planów Działania na Rzecz Integracji Społecznej, które stanowią element bazowy Otwartej Metody Koordynacji.

Do czerwca 2001 roku państwa członkowskie Unii Europejskiej przygotowały przewidziane w Agendzie Społecznej dwuletnie Krajowe Plany Działania na Rzecz Integracji Społecznej. Koncepcja ta miała na celu wspólne uczenie się, wymianę doświadczeń i praktyk w walce z ubóstwem i wyłączeniem społecznym.

W ramach zachęcania państw członkowskich do współpracy w sferze Otwartej Metody Koordynacji w dziedzinie ubóstwa i wykluczenia społecznego w styczniu 2002 roku rozpoczęła się realizacja pięcioletniego Wspólnotowego Programu Działań na Rzecz Walki z

Wykluczeniem Społecznym. Celem tego programu jest wspieranie badań, udoskonalenie metod statystycznych, ułatwienie wymiany informacji między państwami członkowskimi (w tym o tzw. dobrych praktykach) oraz wzmacnianie powiązań i kontaktów między organizacjami angażującymi się w realizację celów programu we wszystkich państwach członkowskich.

Polska od 2001 roku bierze udział w Programie Działań na Rzecz Walki z Wykluczeniem Społecznym. W 2004 r. natomiast w Ministerstwie Polityki Społecznej przygotowano Krajowy Plan Działania na Rzecz Integracji Społecznej na lata 2004 – 2006 r. Dokument ten stanowi ocenę stanu faktycznego, w jakim znajduje się Polska u progu akcesji do UE, identyfikuje grupy społeczne narażone na wykluczenie, wskazuje instrumenty polityki społecznej, określa priorytety do osiągnięcia oraz opisuje działania, jakie należy podjąć, by wskazane cele osiągnąć. W końcowej części Krajowy Plan Działania na Rzecz Integracji Społecznej określa rozwiązania instytucjonalne mające zapobiegać ekskluzji społecznej oraz wskazuje przykłady dobrych praktyk działań w zakresie polityki społecznej.

Na szczeblu ogólnokrajowym podstawowym dokumentem planistycznym jest przyjęta we wrześniu 2005 r. „Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 – 2013”. Dokument ten, towarzyszący realizacji Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007 – 2013 określa cel nadrzędny Strategii Polityki Społecznej rządu, jakim jest zbudowanie zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli. Strategia polityki społecznej formułuje 7 priorytetów i kierunków polityki społecznej rządu. Są to:

1. Poprawa warunków powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci;
2. Wdrożenie aktywnej polityki społecznej;
3. Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych;
4. Tworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie;
5. Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych;
6. Partnerstwo publiczno – społeczne podstawą rozwoju usług społecznych;
7. Integracja społeczna i zawodowa imigrantów.

Realizacja strategii ma być na bieżąco monitorowana i ma przynieść wymierne korzyści wynikające z zaplanowanej integracji społecznej. Jej efektem ma być zapobieganie ekskluzji społecznej, zwiększenie potencjału rozwoju, ma służyć rozwojowi społeczeństwa obywatelskiego, tworzyć tak pożądane więzi społeczne na poziomie lokalnym, mobilizować aktywność społeczną (także na rynku pracy), wpływać na poprawę jakości życia.

Również władze województwa w opracowanej Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 sprawom polityki społecznej poświęciły wiele uwagi. Problematyka ta została ujęta w specjalnym załączniku do Strategii noszącym nazwę Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej Dla Województwa Mazowieckiego na lata 2005 – 2013. Podjęto tam analizę uwarunkowań społeczno - ekonomicznych województwa, skatalogowano istniejące problemy społeczne, zinwentaryzowano dostępne na poziomie województwa zasoby i możliwości prowadzenia polityki społecznej. W efekcie sformułowano 7 niżej wymienionych celów strategicznych województwa:

1. Podejmowanie selektywnych działań na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa, ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć ograniczających skutki życia w biedzie;
2. Tworzenie mechanizmów wychodzenia z bezdomności i zapobiegających przechodzeniu osób ubogich w stan bezdomności;
3. Zahamowanie wzrostu spożycia alkoholu, promocja zdrowego stylu życia, rozwijanie postaw sprzyjających temu zachowaniu;
4. Ograniczanie używania i dostępności do narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz związanych z tym problemów;

5. Podniesienie, jakości życia osób starych, zaspokajanie ich potrzeb poprzez spójne i skoordynowane działania podmiotów mających wpływ na realizację regionalnej polityki społecznej;
6. Rozwijanie aktywnej polityki rynku pracy w zakresie działań objętych pomocą społeczną, wspieranej przez realizację sektorowych i regionalnych programów;
7. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu.

Strategia Rozwoju Gospodarczego i Społecznego Powiatu Gostynińskiego na lata 2000 – 2006

Misja rozwoju powiatu gostynińskiego:

„Czyste środowisko, zdrowi mieszkańcy, wysoki poziom życia i identyfikacja ze środowiskiem lokalnym”

Oznacza ona, że wyznacznikiem wszystkich działań podejmowanych przez władze powiatu będzie poprawa jakości życia mieszkańców gmin wchodzących w jego skład.

Sformułowanie misji powiatu gostynińskiego umożliwiło wytyczenie strategicznych celów jego rozwoju. Cele określono w podziale na następujące sfery strategiczne: społeczną, ekonomiczną i funkcjonalną.

W sferze I – społecznej, głównym celem jest wzrost poziomu życia i stabilizacja społeczna mieszkańców poprzez:

- podniesienie poziomu wykształcenia i rozwój kulturowy
- podniesienie jakości życia i stanu zdrowotności mieszkańców
- uporządkowanie gospodarki przestrzennej powiatu

W sferze II – ekonomicznej, głównym celem jest wspieranie przekształceń gospodarki oraz rozwój lokalnej infrastruktury na terenie powiatu, który będzie realizowany poprzez:

- zwiększenie dostępności powiatu poprzez rozwój infrastruktury transportowej i komunikacyjnej
- tworzenie nowoczesnej bazy turystyczno – wypoczynkowej
- stymulowanie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich powiatu.

W sferze III – funkcjonalnej, głównym celem jest kształtowanie tożsamości regionalnej poprzez:

- wspomaganie różnych form informacji regionalnej
- inicjowanie i wspieranie działań w zakresie promocji powiatu.

Plan Rozwoju Lokalnego gminy Pacyna na lata 2005-2006 i 2007-2013 zawiera jedynie pozycje inwestycyjne, które w wpływają na poprawę jakości życia mieszkańców gminy, jednak w bezpośredni sposób nie rozwiązują nurtujących problemów społecznych.

IV. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA GMINY

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ

Gmina wiejska Pacyna położona jest w zachodniej części województwa mazowieckiego w powiecie gostynińskim. Gmina sąsiaduje:

1. Od wschodu z gminą Sanniki i Kiernożia (powiat Łowicz w woj. łódzkim);
2. Od południa z gminami Żychlin i Oporów (powiat kutnowski w woj. łódzkim);
3. Od zachodu z gminą Szczawin Kościelny;
4. Od północy z gminą Gąbin.

Gmina Pacyna położona jest w zachodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie gostynińskim. Administracyjnie gmina dzieli się na 18 sołectw, z których 8 posiada przypisane do sołectwa wsie. Gmina zajmuje powierzchnię 90,24 km². Pacyna jest gminą wiejską, zamieszkuje ją 4091 mieszkańców, trudniących się rolnictwem, handlem i usługami.

Pierwsza wzmianka o Pacynie pochodzi z 1430 roku i znajduje się w Archiwum Archeologicznym w Poznaniu. Pacyna była wówczas własnością Ogończyków Pacyńskich (Paczyńskich): Marka i Dobiesława, pisarza ziemskiego gostynińskiego.

Na terenie gminy Pacyna istnieje kilka interesujących obiektów i zabytków kultury materialnej. Składają się na nie obiekty sakralne i zespoły pałacowe z parkami podworskimi. Do rejestru zabytków wpisano następujące obiekty:

- Zespół dworski wraz z zespołem parkowym w Czarnowie. Dwór murowany z 1822 r. Park z I połowy XIX w.
- Kościół parafialny pod wezwaniem św. Stanisława w Luszyńcu - murowany w 1595 r., wielokrotnie restaurowany.
- Zespół pałacowy w Luszyńcu. Pałac murowany z końca XVIII w., rozbudowany w I połowie XIX wieku, remontowany w 1909 r. i latach 70 XX w. Kordegarda murowana z II połowy XIX w. Brama wjazdowa murowana z połowy XIX w. Park z początku XIX w. przekomponowany ok. 1909r.
- Zespół dworski w Modelu. Dwór murowany z 1825r, gruntownie remontowany w 1975r, po pożarze z 1999r. Zabytkowy park dworski z I połowy XIX w. o powierzchni 4,5 ha.

- Zespół pałacowy w Skrzyszewach. Pałac murowany z XIX w. Brama w ogrodzeniu murowana z II połowy XIX w. Park dworski zabytkowy z połowy XIX w. o powierzchni 2,6 ha.

Ponadto na terenie gminy można wyróżnić:

- Zespół dworski w Kątach z dworem z końca XIX w, spichlerzem murowanym i parkiem o powierzchni 3,6 ha;
- Kościół parafialny w Pacynie pod wezwaniem św. Wawrzyńca, murowany z przełomu XIX i XX wieku
- Rzymsko – katolicki cmentarz parafialny w Pacynie z I połowy XIX w.
- Park w Słomkowie o pow. 0,77 ha;
- Rzymsko – katolicki cmentarz parafialny w Luszyńcu z I połowy XIX wieku;
- Poniemiecki cmentarz w Luszyńcu założony w 1918r.

Na terenie gminy Pacyna w miejscowości Luszyńcu usytuowany jest malowniczo położony kompleks parkowo – pałacowy. W środku nieskazitelnej przyrody znajduje się hotel Pałac „Pod Złotym Bażantem”. Luszyńcu to idealne miejsce wypoczynku dla ludzi spragnionych kontaktu z naturą, gdzie można uprawiać turystykę pieszą, konną, rowerową, łowić ryby i rozwijać umiejętności strzelnicze. W Luszyńcu znajdują się nieskazitelne źródła wód, na bazie które produkowane są wody mineralne i napoje.

Na terenie gminy pielęgnowane są tradycje i folklor ludowy. W gminie działa Zespół Śpiewaczy i Kapela Ludowa „Sejkowice” założony w 1973 r. Dzięki swym występom i wysokiemu poziomowi artystycznemu znany jest na całym Mazowszu. Zespół odnosi sukcesy na przeglądach i festiwalach kultury ludowej. W 2004 Kierownik zespołu została odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi, a pozostali członkowie zostali odznaczeni Odznaką Zasłużony Działacz Kultury. W gminie działa również Orkiestra Dęta Ochotniczej Straży Pożarnej w Pacynie, biorąca udział w imprezach gminnych i kościelnych.

Na terenie gminy Pacyna w m. Rakowiec urodziła się w 1926 roku i mieszka poetka ludowa Pani Maria Majchrzak. W swoim dorobku literackim posiada ponad trzy tysiące utworów o bogatej tematyce: religijnej, ludowej, patriotycznej, przyrodniczej, są też bajki dla dzieci i inne rodzaje i gatunki literackie. Za ten wielki dorobek literacki odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi w 1986 roku. Jest laureatką wielu Ogólnopolskich Turniejów Poetyckich i konkursów literackich. Jej utwory są zamieszczone w antologiach: Ojczyzna-Lublin 1987, Antologia Jednego Wiersza poświęcona i wręczona Ojcu Świętemu w 1992 roku i w wielu innych. Aktualnie swoje utwory publikuje w Kalendarzu Rolników, w Kurierze Mazowieckim, w Twórczości Ludowej, w Tygodniku Płockim, Informatorze Rycerstwa Niepokalanej.

Życie sportowe w gminie skupia się wokół 2 klubów sportowych: UKS „Błękitni” Pacyna z sekcją kolarską w kategoriach wiekowych: młodzik, junior młodszy i junior. W swojej 7-mio letniej działalności klub wychował kolarza – Łukasza Modzelewskiego - srebrnego medalistę (drużynowego) w XIX Wojskowych Mistrzostwach Świata w kolarstwie szosowym, zdobywcę w 2005 r. tytułu Wicemistrza Polski w kolarstwie górskim w kat. orlika, najwyższej sklasyfikowanego polskiego kolarza szosowego 2005 r. w klasyfikacji UCI. Obecnie reprezentującego zawodową grupę kolarską „Legia Bazyliszek” Warszawa. Drugi klub to UKS „Błękitni”, działający przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Pacynie z sekcją lekkoatletyczną, uni –hokejem, piłką ręczną i koszykówką.

Od 26 lat corocznie obchodzony jest w gminie dzień patrona Szkoły Podstawowej w Pacynie Janusza Kusocińskiego – Biegi Przelajowe. Jest to uroczysta impreza sportowa o randze międzywojewódzkiej, na którą zapraszany jest zawsze znany sportowiec a w biegach biorą udział dzieci i młodzież z wielu szkół.

Gmina Pacyna jest gminą rolniczą, nie występują tu większe źródła zanieczyszczeń. Charakterystyczną cechą tych obszarów jest łagodna rzeźba terenu. Dominują jednostajne

równiny oraz lekko faliste powierzchnie zdenudowanych wysoczyzn morenowych. Teren gminy położony jest na wysokości 88 – 115 m n.p.m. Urozmaiceniem monotonnej powierzchni na wysoczyźnie są dość liczne zagłębienia bezodpływowe i liczne formy dolinne. Największą z nich jest dolina rzeki Przysowy przebiegająca przez południową część obszaru gminy. Występują gleby bielicowe i brunatne oraz czarne ziemie, W samych dolinach i obniżeniach terenu zalegają gleby torfowe, torfowo - murszowe i murszowe.

Na obszarze gminy utworzony jest od 1988 r. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Przysowy. Obszary takie służą najczęściej ochronie terenów dolinowych, kompleksów polno - leśnych i leśnych zapewniając utrzymanie walorów przyrodniczych, a także krajobrazowych i w końcu wypoczynkowo - turystycznych.

Mieszkańcy gminy Pacyna trudnią się uprawą zbóż, ziemniaków, w większości występują grunty III i IV klasy. Występują gospodarstwa produkujące metodami ekologicznymi (tzw. rolnictwo ekologiczne) – to rolnictwo bez stosowania sztucznych nawozów i sztucznych środków ochrony roślin.

Wyszczególnienie	Ha	%
Powierzchnia geodezyjna	9024,00	100
- użytki rolne	7905,00	87,6
- grunty pod lasami i zadrzewieniami	637,00	7,06
Wody	2,00104,15	0,02
Pozostałe grunty	480,00	5,32

*Podstawa: Dane Urzędu Gminy w Pacynie

Pacyna położona jest w odległości 98 km od Warszawy i 31 km od Płocka. Do ośrodka powiatowego w Gostyninie jest 24 km.

Pacyna pełni funkcję lokalnego ośrodka administracyjno-usługowego, w którym mieści się Urząd Gminy. Administracyjnie gmina podzielona jest na 18 sołectw, z których 8 posiada przypisane do sołectwa wsie. Poniżej przedstawiono tabelę pokazującą sołectwa gminy i przypisane do nich wsie.

Lp.	Sołectwo	Wieś przypisana do sołectwa
1	Anatolin	
2	Janówek	Rezlerka
3	Luszyn	
4	Łuszczanówek	
5	Pacyna	Model Kamionka
6	Podatkówek	
7	Podczachy	
8	Przyłaski	Kąty Czarnów
9	Radycza	
10	Rakowiec	

11	Raków	
12	Remki	Romanów
13	Robertów	Łuszczanów II
14	Rybie	
15	Sejkowice	
16	Skrzeszewy	
17	Słomków	
18	Wola Pacyńska	Czesławów

*Podstawa: dane Urzędu Gminy Pacyna

Na dzień 31 grudzień 2007 Gmina Pacyna liczyła 3921 mieszkańców. Poniżej przedstawiono liczbę mieszkańców poszczególnych miejscowości w kolejności malejącej.

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców
1	Pacyna (wraz z wsiami przynależnymi)	622
2	Luszyn	462
3	Skrzeszewy	359
4	Przyłaski	313
5	Rybie	221
6	Podczachy	219
7	Janówek	207
8	Robertów	199
9	Raków	196
10	Sejkowice	185
11	Słomków	164
12	Remki	157
13	Rakowiec	143
14	Podatkówek	142
15	Radycza	102
16	Wola Pacyńska	94
17	Łuszczanówek	71
18	Anatolin	65

*Podstawa: dane Urzędu Gminy Pacyna

Opis poszczególnych miejscowości w gminie Pacyna

Pacyna

Pacyna jest najmniejszą z czterech gmin, należących do powiatu gostyńskiego, leżących na terenie województwa mazowieckiego. Ma powierzchnię 90, 85 km² i mieszka w niej około 3930 mieszkańców. graniczy w powiecie z gminami Szczawin Kościelny i Sanniki. Najstarsza pisana wzmianka o Pacynie pochodzi z 1430r., i znajduje się w Archiwum Archeologicznym w Poznaniu. Pacyna była wówczas własnością i siedziba Ogończyków Pacyńskich (Paczyńskich).

Lata 1918-1939, to okres odbudowy Pacyny. Na terenie gminy rozwijał się głównie ruch ludowy.

17 września 1939 r. do Pacyny wkraczają wojska niemieckie. Rozpoczyna się okupacja. 20 XI 1939r. Pacyna została włączona do Rzeszy. 18 stycznia 1945 do na naszych terenach pojawiają się wojska rosyjskie.

Wójtem gminy Pacyna, jest Pan Krzysztof Woźniak.

W gminie znajdują się następujące sołectwa:

Anatolin, Janówek, Luszyn, Łuszczanówek, Pacyna, Podatkówek, Podczachy, Przylaski, Radycza, Rakowiec, Raków, Remki, Robertów, Rybie, Sejkowice, Skrzeszewy, Słomków, Wola Pacyńska;

oraz miejscowości bez statusu sołectw:

Czesławów, Model, Romanów.

Przez gminę, przebiega droga wojewódzka nr 583 Sanniki-Żychlin.

Ośrodkami kształcenia dzieci i młodzieży, są dwie szkoły podstawowe (w Pacynie i Skrzeszewach), i gimnazjum (w Pacynie). Starsza młodzież uczęszcza do szkół w pobliskich miastach (Gostynin, Gąbin, Płock).

Na jej terenie znajdują się ważne **zabytki**: Kościół parafialny św. Stanisława Biskupa w Luszynie - murowany z 1595 roku, restaurowany w II połowie XVII wieku, w XVIII., i XIX w., oraz

Zespół pałacowy wzniesiony w XIX wieku w miejscowości Skrzeszewy.

Na terenie gminy funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Pacynie i filia w Skrzeszewach (17.800 Woluminów). W gminie Pacyna działają dwa Uczniowskie Kluby Sportowe: "Kusy" i "Błękitni" zrzeszające młodzież uczęszczającą do szkoły w Pacynie.

Szczególnie „Błękitni” są chlubą gminy, ponieważ wychowankowie tego klubu osiągają sukcesy sportowe na miarę ogólnopolską.

Wśród zawodników tego klubu największe sukcesy sportowe osiągnęli:

Łukasz Modzelewski – obecnie członek Zawodowej Grupy Kolarskiej „Legia TV 4”. Był najlepszym polskim kolarzem w kategorii juniorów (zdobycie challenge za 2004 r.). Członek kadry narodowej; uczestnik Mistrzostw Świata w Weronie i Stuttgarcie. Obecnie jest jednym z najlepszych kolarzy w Polsce, w kategorii „Orlik”. Zdobył srebrny medal XIX Wojskowych Mistrzostw Świata w kolarstwie szosowym.

Mariusz Woźnicki – uczeń Szkoły Mistrzostwa Sportowego w Świdnicy. Do jego sukcesów zalicza się wygranie Małego Wyścigu Pokoju, w kategorii młodzików w 2004 r., srebrny medal i tytuł w-ce Mistrza Polski w Ogólnopolskiej Olimpiadzie Młodzieży w Strykowie k/Łodzi. Jest czołowym kolarzem w kategorii junior w Polsce.

Gmina Pacyna jest jednym z ośrodków folkloru lokalnego, na zachodnim Mazowszu.

Dzieje się tak, za sprawą funkcjonowania Zespołu Śpiewaczego i Kapeli ludowej „Sejkowice”, założonego w 1973r. Ogromne osiągnięcia tego zespołu spowodowały, że już

od lat dzielnie zaistniał na mapie artystycznych dokonań w naszym środowisku, i na całym Mazowszu.

Struktura demograficzna Pacyny przedstawia się następująco:

1910 - 1952		1953 - 1982		1983 - 1991		1992 - 1998		1999 - 2001		2002 - 2007		OGÓŁEM
K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	
36	20	45	47	14	16	11	7	2	4	3	9	

W Pacynie brak jest miejsca, gdzie mogłaby się integrować społeczność lokalna. Jest oczywiście kościół i OSP, ale nie są to twory, w których ludzie się gromadzą z własnej woli by tworzyć inicjatywę lokalną.

Wskazane jest zagospodarowanie przestrzeni publicznej centrum Pacyny, celem poprawy wizerunku gminy oraz zaspokojenia potrzeb ludności. Aby osiągnąć pożądany efekt, inwestycja winna mieć charakter kompleksowy. Niezbędna jest przebudowa chodników pieszych wraz z wjazdami na posesję, remont zatoki autobusowej oraz stworzenie placu, będącego obiektem użyteczności publicznej, wyposażonego w ławeczki, oświetlenie, miejsca parkingowe, plac zabaw, zieleń i inne. Realizacja inwestycji spowoduje wzrost atrakcyjności gminy oraz umożliwi integrację społeczności lokalnej.

Wieś	1910 - 1952		1953 - 1982		1983 - 1991		1992 - 1998		1999 - 2001		2002 - 2007		OGÓŁEM	
	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M		
Rybie	34	26	38	43	9	12	8	7	6	7	6	8	206	
Podczachy	34	25	45	52	9	15	6	8	2	2	4	4	206	
Skrzeszewy	49	39	65	69	24	32	20	21	1	7	5	10	342	
Luszyn	Wieś	50	32	82	84	33	32	19	18	8	7	10	7	382
	Błoki	16	13	12	14	3	8	6	4	-	2	-	-	78
Pacyna	36	20	45	47	14	16	11	7	2	4	3	9	214	

Luszyn

Pierwsze wzmianki o Luszynie pochodzą z 1341 roku. W Luszynie cennym zabytkiem jest późnogotycki, murowany kościół wystawiony w 1595 roku z fundacji Jana Modzelewskiego, podczaszego łęczyckiego. W skutek kilku restauracji zatracił częściowo swój pierwotny wygląd zewnętrzny. Budowla jest oskarpowana, posiada basztę. Nad głównym wejściem umieszczony jest katusz z herbami fundatora. Jednonawowe wnętrze pokrywa w części prezbiterialnej sklepienie krzyżowo-żebrowe. Przejście z prezbiterium do zakrystii zamykają stare żelazne drzwi w obramieniu kamiennego renesansowego portalu, ozdobionego napisami i herbami. Barokowy ołtarz główny i ołtarze boczne pochodzą XVII wieku. W prawym cenny obraz Matki Boskiej, malowany na drzewie, prawdopodobnie z XVI wieku. W pozostałych również stare barokowe obrazy. Uwagę zwraca piękny renesansowy nagrobek fundatora i jego żony. Ponadto godne obejrzenia są: renesansowa kamienna

chrzcielnica z herbami, dwie renesansowe sale barokowe oraz późnobarokowe organy i ambona z II poł. XVII wieku.

Nieopodal kościoła w otoczeniu starego parku mieści się klasycystyczny pałac z I poł. XIX wieku. Piętrowy budynek na planie prostokąta posiada z przodu czterokolumnowy portyk, w którego tympanonie widnieje stiukowy kartusz z herbem.

Do parku prowadzi klasycystyczna, dekoracyjna brama. W parku stuletnie szpalery grabowo-lipowe oraz wiele rzadko spotykanych odmian drzew, m. in. płaczące i piramidalne dęby, czerwone buki, jawory, modre daglezie. W głębi niewielki podłużny stawek, otoczony grabami i grupą głązów.

<i>Luszyń</i>	1910-1952		1953-1982		1983-1991		1992-1998		1999-2001		2002-2007		RAZEM
<i>Wieś</i>	50	32	82	84	33	32	19	18	8	7	10	7	382
<i>Bloki</i>	16	13	12	14	3	8	6	4	-	2	-	-	78
	<i>K</i>	<i>M</i>	<i>K</i>	<i>M</i>	<i>K</i>	<i>M</i>	<i>K</i>	<i>M</i>	<i>K</i>	<i>M</i>	<i>K</i>	<i>M</i>	
<i>Wieś i bloki</i>	66	45	94	98	36	40	25	22	8	2	10	7	460

Skrzeszewy

Wieś Skrzeszewy położona jest w południowej części gminy Pacyna. Przebiega przez nią droga wojewódzka nr 543 Sanniki-Żychlin. Jest to wieś typowo rolnicza z przewagą gospodarstw hektarowych.

W Skrzeszewach znajduje się zabytkowy pałac z końca XIX w. W pałacu tym obecnie znajduje się Zakład Opiekuńczo-Pielęgnacyjny dla Dorosłych prowadzony przez siostry zakonne Rodziny Maryi. W zakładzie przebywa przeciętnie 80 kobiet. Pracuje tam kilka sióstr zakonnych, oraz 40 osób świeckich. Zakład spełnia obowiązujące standardy.

Wieś Skrzeszewy zamieszkuje 342 osoby w przedziale wiekowym:

1910-1952		1953-1982		1983-1991		1992-1998		1999-2001		2002-2007		OGÓŁEM
<i>K</i>	<i>M</i>	<i>K</i>	<i>M</i>	<i>K</i>	<i>M</i>	<i>K</i>	<i>M</i>	<i>K</i>	<i>M</i>	<i>K</i>	<i>M</i>	342
49	39	65	69	24	32	20	21	1	7	5	10	

W Skrzeszewach znajduje się Szkoła Podstawowa, do której uczęszcza 39 uczniów oraz Przedszkole Samorządowe (8 wychowanków).

Szkoła posiada niewielką salę gimnastyczną, stołówkę szkolną, (GOPS prowadzi dożywianie w postaci kanapek i ciepłego napoju), oraz salę komputerową. Klasy wyposażone są w podstawowe pomoce naukowe. W szkole mieści się biblioteka publiczna. Budynek szkoły wymaga gruntownego remontu.

Obok szkoły mieści się boisko oraz plac zabaw dla dzieci (brak wyposażenia z atestem).

We wsi działa amatorska drużyna piłkarska Gradobicie Skrzeszewy, zrzeszająca młodych Skrzeszewian. Jej początki sięgają lat 90-ątych XX wieku, aczkolwiek dopiero w roku 2007 została oficjalnie zgłoszona pod tą nazwą do udziału w turnieju piłki nożnej halowej w Żychlinie. Swoje pierwsze zwycięstwo zanotowała już w debiucie, na początku grudnia 2007r., kiedy to po dramatycznym spotkaniu pokonała 6: 3 FC Przysowę (źródło e-zychlin.ovh.org/).

W Skrzeszewach mieści się strażnica OSP. Budynek pochodzi z lat 80-ątych. Mieści się w nim przestronna sala, 3 pomieszczenia gospodarcze, oraz garaż. Strażacy posiadają samochód typu ciężkiego marki Tatra, pozyskany w ramach współpracy z niemiecką gminą Lawenberger. Zajmują czołowe miejsca w corocznych zawodach sportowo-pożarniczych, nie tylko na szczeblu gminnym, ale i powiatowym.

Niepokojący jest fakt małego zainteresowania działalnością, w zakresie integracji społecznej i działań na rzecz lokalnej społeczności. Być może jest to spowodowane brakiem lidera.

W 2007 roku z inicjatywy Wójta Gminy Pacyna i pracowników GOPS powstał Klub Seniora. Seniorzy spotykają się w stołówce szkolnej raz w miesiącu. Z powodu niskich dochodów członków klubu brak jest możliwości zorganizowania wspólnych wyjazdów, które pozwoliłyby na aktywizację i pokazanie innego sposobu na spędzenie wolnego czasu.

W przyszłości, jeśli będzie taka wola seniorów, Klub może przekształcić się w stowarzyszenie, które będzie miało możliwość pozyskiwania środków pomocowych na swoją działalność.

Inne obiekty użyteczności publicznej:

- punkt pocztowy
- zakład stolarski
- pasieka
- bar
- 2 sklepy spożywcze

Jak wynika z rozmów z mieszkańcami Skrzeszew, istnieje potrzeba utworzenia świetlicy wiejskiej, w której mogłaby spotykać się młodzież oraz seniorzy? Istnieje duże prawdopodobieństwo na reaktywowanie Koła Gospodyń Wiejskich, które w przeszłości prężnie działało i cieszyło się ogromnym zainteresowaniem.

Największym problemem mieszkańców wsi jest ukryte bezrobocie. Rolnicy posiadający kilkuhektarowe gospodarstwa rolne, nie są w stanie godnie utrzymać swoich rodzin.

Kolejnym problemem jest malejąca liczba urodzin, i wzrastająca zgonów. Młodzi ludzie podejmują naukę w dużych miastach, i z reguły nie wracają na wieś wielu rodzinach brak następców do przejęcia gospodarstw.

Szansa na zmianę sytuacji finansowej mieszkańców Skrzeszew byłby rozwój rzemiosła i małej przedsiębiorczości. Z powodu dużej odległości do aglomeracji miejskich, szanse na podjęcie pracy są znikome.

Rybie

Rybie to wieś sołecka położona w północnej części gminy Pacyna, w sąsiedztwie z gminą Gąbin. Przez wieś przebiegają drogi powiatowe.

Miejscowość liczy 206 mieszkańców, w przedziale wiekowym:

- dzieci w wieku przedszkolnym – 14
- dzieci w wieku szkolnym (SP i Gimnazjum) – 28
- młodzież w wieku 17-25 lat – 23
- osoby w wieku produkcyjnym 26-55 lat – 81
- osoby w wieku poprodukcyjnym powyżej 56 lat – 60

Część dzieci uczęszcza do znajdujących się w odległości 7 km. Przedszkola, Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Pacynie. Natomiast pozostałe dzieci uczęszzczają do Przedszkola i Szkoły Podstawowej w Kamieniu, znajdujących się w odległości 2 km od centrum Rybia i do Gimnazjum w Gąbinie, odległego 7 km.

Dowóz dzieci do szkół w Pacynie zapewnia - Gmina Pacyna, a do szkół w Kamieniu i Gąbinie – Gmina Gąbin. Młodzież po ukończeniu Gimnazjum kształci się w szkołach średnich w Gąbinie, Gostyninie, Płocku, do których dowożona jest autokarami liniowymi PKS w Gostyninie. W Rybiu są 2 przystanki autobusowe.

Jest to wieś rolnicza. Mieszkańcy prowadzą niewielkie gospodarstwa rolne, uprawiają zboża, ziemniaki, buraki, truskawki, ogórki. Hodują zwierzęta gospodarskie, głównie trzodę chlewną, bydło. Dochody, jakie uzyskują z gospodarstw rolnych są niewielkie, dlatego też w większości gospodarstw są osoby pracujące poza rolnictwem, tj. w usługach, budownictwie, instytucjach. We wsi jest jedno gospodarstwo ekologiczne.

W centrum wsi znajduje się sklep spożywczo-chemiczny oraz Ochotnicza Straż Pożarna, do której należy: 22 seniorów czynnych, 5 seniorów honorowych, 10 seniorów wspierających.

Przy OSP istnieje Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza licząca 9 młodzików.

OSP posiada remizę strażacką, niedawno rozbudowaną. W starej części znajduje się świetlica wiejska z zapleczem kuchennym, z doprowadzoną wodą i kanalizacją (bez wyposażenia w naczynia). W nowej części znajduje się duża sala do celów rozrywkowych z łazienkami. Część ta jest sporadycznie wynajmowana osobom prywatnym na organizację dyskotek i zabaw. Wokół remizy jest duży ogrodzony plac.

Członkowie OSP wyposażeni są w podstawowy sprzęt, umundurowanie, pojazd – samochód marki Żuk. Jednakże wyposażenie to jest przestarzałe.

Drużyny OSP uczestniczą, co roku w gminnych zawodach strażackich organizowanych z okazji Dnia Strażaka, odnosząc sukcesy. A podczas Świąt Wielkanocnych pełnią straż przy grobie Pana Jezusa w Kościele Parafialnym w Gąbinie.

W miejscowości Rybie jest dużo młodzieży, która ma problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu. Jest to młodzież wysportowana, ambitna, interesująca się grą w siatkówkę, koszykówkę, piłkę nożną, tenis stołowy. W świetlicy, która mieści się w budynku OSP znajduje się jeden stół do tenisa stołowego i siatka do siatkówki.

Brak sprzętu i warunków do uprawiania sportu powoduje, iż młodzież nie ma gdzie trenować, aby się rozwijać i osiągać jeszcze lepsze wyniki sportowe w szkołach. Część z nich zmuszona jest korzystać z ośrodków sportowych w odległym Płocku.

We wsi Rybie niezbędne są działania dążące do aktywizacji społeczności lokalnej, aby mieszkańcy integrowali się i podejmowali działania na rzecz swojej społeczności, poprzez zagospodarowanie czasu wolnego dzieci, młodzieży oraz osób starszych. W tym celu konieczne jest utworzenie Klubu młodzieżowego oraz Koła Gospodyń Wiejskich współpracującego z OSP, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami. Siedzibą powyższych byłaby świetlica OSP, jako miejsce spotkań i wypoczynku mieszkańców.

Mieszkańcy wsi Rybie to ludzie aktywni i chętni do podejmowania działań na rzecz społeczeństwa, czego przykładem była przygotowana przez mieszkańców (z inicjatywy sołtys) wiejska impreza ostatkowa, która odbyła się w remizie OSP w Rybiu w lutym 2008 r. Uczestniczyli w niej dorośli oraz młodzież z Rybia, była muzyka, samodzielnie przygotowane potrawy i dobra zabawa do samego rana.

Działania, mające na celu upowszechnianie kultury fizycznej i sportu oraz integracji społeczności wiejskiej to:

- poprawienie warunków świetlicy,
- wyposażenie w sprzęt sportowy, tj. piłki, stół do tenisa stołowego,
- budowa boiska sportowego,
- stworzenie mini siłowni dla chcących poprawić kondycję fizyczną,
- wydzielenie placu zabaw dla dzieci oraz wyposażenie go,
- doposażenie OSP w niezbędne umundurowanie i sprzęt pożarniczy,
- zakup sprzętu grającego,
- zajęcia kulinarne, muzyczne, artystyczne,
- prowadzenie zajęć w świetlicy, imprez, wyjazdów i pikników,
- działania samopomocowe

Podczachy

Wieś Podczachy jest położona w województwie mazowieckim, w powiecie gostynińskim, w północnej części gminy Pacyna. W latach 1975-1998 miejscowość położona była, w województwie płockim. Przez jej długość przebiega droga powiatowa z Pacyny do Osmolina. Na terenie wsi znajdują się trzy rybne stawy hodowlane. Dwa z nich należą do byłej spółdzielni PGR. Infrastruktura spółdzielni, wykorzystywana jest w chwili obecnej przez część jej członków. Oprócz byłego PGR-u, na terenie wsi znajduje się budynek, w którym mieszczą się sklep i wiejska świetlica. Dzieci i młodzież uczęszczają do Szkoły Podstawowej i Gimnazjum, bądź do ośrodków edukacyjnych w pobliskich miastach (Gostynin, Gąbin) w celu dalszej edukacji.

Struktura wiekowa zamieszkania wsi:

1910 - 1952		1953 - 1982		1983 - 1991		1992 - 1998		1999 - 2001		2002 - 2007		OGÓŁEM
K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	206
34	25	45	52	9	15	6	8	2	2	4	4	

Świetlica jest dużą szansą na integrację społeczności Podczach na różnych spotkaniach. Mowa tu głównie o dzieciach i młodzieży w wieku szkolnym. Część użytkowa budynku może spełniać rolę np. wiejskiej kawiarenki internetowej. Obecnie wykorzystywana jest do spotkań organizacyjnych sołtys – mieszkańcy wsi, bądź innych ważnych spotkań związanych z życiem na wsi (kontraktacja buraków, szczepienie psów itp.). We wsi jest jedno gospodarstwo ekologiczne.

Budynek świetlicy nie znajduje się w najlepszym stanie technicznym, wymaga remontu.

Podczachy są jedną z najmniejszych wsi w gminie Pacyna, do których skierowane są programy pomocowe, wyrównywania szans na obszarach wiejskich. Młodzież jest aktywna, kreatywna, wysportowana; na pewno pozytywnie zareagowałaby na pomoc w jej rozwoju osobowościowym.

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Powstające na terenie gminy ścieki to ścieki socjalno-bytowe wynikające z zamieszkania ludzi oraz ścieki wynikające z prowadzonej działalności rolniczej. Gmina nie jest skanalizowana. Funkcjonuje jedynie 1 km sieci kanalizacyjnej, do której przyłączono 14 użytkowników. Rocznie oczyszczanych jest w ten sposób 7,5 dm³ ścieków. Gmina nie posiada własnej oczyszczalni ścieków. Funkcjonują jedynie lokalne oczyszczalnie ścieków usytuowane na osiedlu mieszkaniowym w Muszynie, oczyszczalnia zainstalowana w Powiatowym Domu Pomocy Społecznej w Czarnowie oraz w ZOL w Skrzyszewach. Ponadto w kilku gospodarstwach zainstalowano przydomowe oczyszczalnie ścieków. Ścieki bytowe gromadzone są w zamkniętych zbiornikach i trafiają do punktów zlewnych oczyszczalni administrowanych przez PGKiM w Gąbinie i ZGK w Żychlinie. Jednakże jedynie ich część oczyszczana jest w ten sposób. Uporządkowanie gospodarki ściekowej stanowi jedno z najpilniejszych zadań gminy. Z uwagi na brak skoncentrowanej zabudowy należy szukać rozwiązań innych niż podłączona do kolektora głównego jedna duża oczyszczalnia ścieków. Najlepszym wyjściem byłoby instalowanie w gospodarstwach indywidualnych, przydomowych oczyszczalni ścieków, bądź budowa mniejszej oczyszczalni, do której podłączaliby gospodarstwa bezpośrednio sąsiadujące ze sobą. Obecnie w gospodarstwach rolnych budowane są płyty obornikowe i zbiorniki na gnojowicę. Wyposażenie w takie

urządzenia wynika z przepisów sanitarnych Unii Europejskiej i jest przez nią współfinansowane.

Gospodarka odpadami

Gmina nie posiada własnego składowiska odpadów. Powstające na terenie gminy odpady stałe zbierane są do pojemników, w które wyposażono poszczególne posesje. Wywozem zajmują się firmy HATREX z Gąbina, EKO – SERWIS z Kutna i MIG – MA z Żychlina.

Zaopatrzenie i pobór wody

Gmina Pacyna zaopatrywana jest w wodę z gminnych ujęć i stacji wodociągowych w Pacynie, Anatolinie i Czarnowie. Dotyczy to miejscowości, gdzie stacje te się znajdują oraz miejscowości: Kamionka, Rezlerka, Janówek Słomków i Łuszczanówek, Wola Pacyńska, Radycza, Czarnów, Kąty, Sejkowice i Przylaski.

Część obszaru gminy zaopatrywana jest z ujęć zlokalizowanych poza gminą. Wsie Rybie i Robertów zaopatrywane są w wodę ze stacji wodociągowej w Gąbinie. Wieś Remki zasilana jest ze stacji Lubików w gminie Sanniki. Natomiast wieś Podatkówek, Skrzeszewy, Rakowiec i Raków zasilane są wodą ze stacji wodociągowej w Żychlinie. Ponadto na terenie gminy funkcjonują dwa punkty czerpalne wody w Robertowie i Skrzeszewach.

Elektroenergetyka

Zaopatrzenie gminy w energię elektryczną odbywa się za pomocą linii głównych 15 kV wyprowadzonych i zasilanych z Głównych Punktów Zasilania GPZ 110/15KV zlokalizowanych w Żychlinie i Gąbinie. Ponadto przez południową część gminy przebiega linia napowietrzna 220 kV relacji Konin – Mory. Linia ta znacząco wpływa na uwarunkowania przestrzenne terenu, ponieważ wymaga strefy bezpieczeństwa o szerokości 100 m, a wszystkie inwestycje w tej strefie powodują konieczność uzgodnień z Polskimi Sieciami Elektroenergetycznymi.

Istniejąca sieć elektroenergetyczna wymaga modernizacji. Odnosi się to głównie do wymagających wymiany jednostek transformatorowych oraz przewodów o zbyt małych jak na dzisiejsze wymagania przekrojach. Ponadto powinna nastąpić wymiana części linii napowietrznych na nowocześniejsze kable podziemne. Występujące tendencje wykorzystywania energii elektrycznej do ogrzewania budynków zwiększą popyt i spowodują konieczność modernizacji stacji transformatorowych oraz konieczność budowy nowych linii niskiego napięcia.

Gazownictwo

Przez teren gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 200 będący częścią gazociągu relacji Gostynin (Leśniewice) – Sochaczew. W Słomkowie wybudowano stację redukcyjno pomiarową I stopnia o przepustowości 3000 m³/h, dzięki której możliwa będzie gazyfikacja gminy. Zgodnie z opracowaną w 1996 r. koncepcją gazyfikacji gminy przewiduje się wykonanie w pierwszym etapie 103 przyłączy, które doprowadzą gaz do 962 mieszkań. Jednakże realizacja tych planów wymaga wykonania sieci średniego ciśnienia. Docelowo zakłada się gazyfikację 20 wsi. Obecnie mieszkańcy korzystają z gazu propan – butan dostarczanego w butlach.

Ciepłownictwo

W gminie brak centralnych systemów zaopatrzenia w ciepło. Podstawowa sieć wsi to typowa zabudowa wiejska z przewagą domów jednorodzinnych wolnostojących, gdzie źródła ciepła mają charakter dowolny. Stosowane są rozwiązania indywidualne, jednak z przewagą wykorzystania węgla.

Również obiekty użyteczności publicznej opalane są głównie węglem. Kotłownie olejowe funkcjonują w PDPS w Czarnowie, Gorzelni w Luszyńcu oraz ZOL w Skrzeszewach. W 2006r. w Pacynie, w Zespole Szkół Ogólnokształcących, uruchomiono kotłownię opalaną gazem.

Sieć drogowa

Na sieć drogową gminy Pacyna składają się drogi wojewódzkie, drogi powiatowe i drogi gminne. Położenie gminy Pacyna nie jest korzystne pod względem komunikacyjnym – z dala od autostrad i dróg krajowych. Oś komunikacyjną gminy stanowi droga wojewódzka nr 583 relacji Sanniki – Żychlin. Ma ona największe znaczenie dla całego układu komunikacyjnego. Poprzez tą drogę pozostałe drogi włączone są do systemu komunikacyjnego kraju. Długość odcinka drogi wojewódzkiej na obszarze gminy wynosi 13, 5 km. Podstawowy ruch lokalny odbywa się na drogach powiatowych (o łącznej długości 57, 2 km) i drogach gminnych o długości 58, 4 km. Jednakże tylko część z tej ostatniej kategorii posiada nawierzchnię utwardzoną. Ponad połowa dróg gminnych wymaga modernizacji polegającej na zastąpieniu nawierzchni gruntowej nawierzchnią bitumiczną.

Przewozy pasażerów

Na terenie gminy publiczny transport osobowy zapewnia PKS w Gostyninie. Gmina posiada bezpośrednie połączenia autobusowe ze wszystkimi gminami powiatu gostyńskiego. Możliwy jest również bezpośredni dojazd m.in. do Warszawy, Płocka i Żychlina. Przez teren gminy nie przebiegają linie kolejowe.

Infrastruktura komunikacji elektronicznej

Na całym zamieszkanym obszarze gminy dostępna jest sieć telefonii przewodowej. Jedynym ograniczeniem w dostępie do tego środka komunikacji jest bariera kosztowa po stronie indywidualnych odbiorców. Zainstalowane centrale pozwalają na zestawienie dostępu szerokopasmowego do sieci Internet typu Neostada. Ponadto gmina pozostaje w całości w zasięgu operujących na polskim rynku operatorów telefonii komórkowej.

Układ osadniczy

Sieć osadniczą wyznacza przestrzeń przeznaczona do urbanizacji. Z uwagi na fakt, że obecnie wiodącym sektorem gospodarki w gminie jest rolnictwo, warunkuje ono, biorąc pod uwagę obszar gruntów ornych, rozwój przestrzenny gminy. Z charakterem obsługi przestrzeni rolniczej związana jest typowa zabudowa wiejska, chociaż coraz większy wpływ na kształt zabudowy mają trasy komunikacyjne.

Usługi administracyjne, kulturalne, handlowe i rzemiosło koncentrują się w Pacynie i w mniejszym stopniu w Luszyńcu i Skrzyszewach. Pozostałe wsie to wsie produkcyjne. Większość zabudowy skupiona jest w formie osiedli bądź ciągle rozwijających się zabudów wzdłuż niektórych dróg. Jest to jednak zabudowa rozproszona, co znacząco warunkuje możliwości rozbudowy infrastruktury technicznej (sieć kanalizacyjna, gazowa) i podnosi koszty uzbrojenia terenu.

Dominuje budownictwo jednorodzinne, murowane, najczęściej dwu- i trzykondygnacyjne. Zabudowa wielorodzinna występuje w Luszyńcu, gdzie zlokalizowanych jest 5 bloków mieszkalnych czterokondygnacyjnych oraz 2 bloki dwukondygnacyjne

3. DZIEDZICTWO KULTUROWE

Na terenie gminy Pacyna istnieje kilka interesujących obiektów i zabytków kultury materialnej. Składają się na nie obiekty sakralne i zespoły pałacowe z parkami podworskimi. Do rejestru zabytków wpisano następujące obiekty:

Lokalizacja	Opis	Nr rejestru zabytków
Czarnów	Zespół dworski wraz z zespołem parkowym. Dwór murowany z 1822 r. Park z I połowy	538/1145W

	XIX w.	
Luszyn	Kościół parafialny pod wezwaniem św. Stanisława murowany w 1595 r., wielokrotnie restaurowany.	28/75
Luszyn	Zespół pałacowy. Pałac murowany z końca XVIII w., rozbudowany w I połowie XIX wieku, remontowany w 1909 r. i latach 70 XX w. Kordegarda murowana z II połowy XIX w. Brama wjazdowa murowana z połowy XIX w. Park z początku XIX w. przekomponowany ok. 1909 r.	93/442/62W
Model	Zespół dworski. Dwór murowany z 1825r, gruntownie remontowany w 1975 r., po pożarze z 1999 r. Zabytkowy park dworski z I połowy XIX w. o powierzchni 4,5 ha.	94/433/62W
Skrzeszewy	Zespół pałacowy. Pałac murowany z XIX w. Brama w ogrodzeniu murowana z II połowy XIX w. Park dworski zabytkowy z połowy XIX w. o powierzchni 2,6 ha.	96/445/62

Ponadto na terenie gminy można wyróżnić:

1. Zespół dworski w Kątach z dworem z końca XIX w, spichlerzem murowanym i parkiem o powierzchni 3,6 ha;
2. Kościół parafialny w Pacynie pod wezwaniem św. Wawrzyńca, murowany z przełomu XIX i XX wieku;
3. Rzymsko – katolicki cmentarz parafialny w Pacynie z I połowy XIX w.;
4. Park w Słomkowie o pow. 0,77 ha;
5. Rzymsko – katolicki cmentarz parafialny w Luszyńcu z I połowy XIX wieku;
6. Poniemiecki cmentarz w Luszyńcu założony w 1918 r.

4. GOSPODARKA

Gmina Pacyna przynależy do regionu o podstawowej funkcji rolniczej i w związku z tym w strukturze gospodarki dominuje gospodarka rolna reprezentowana przez rodzinne gospodarstwa indywidualne. Również działające na terenie gminy nieliczne zakłady pracy i przedsiębiorstwa ukierunkowane są najczęściej na obsługę lokalnego rynku.

Rolnictwo

Struktura gospodarstw

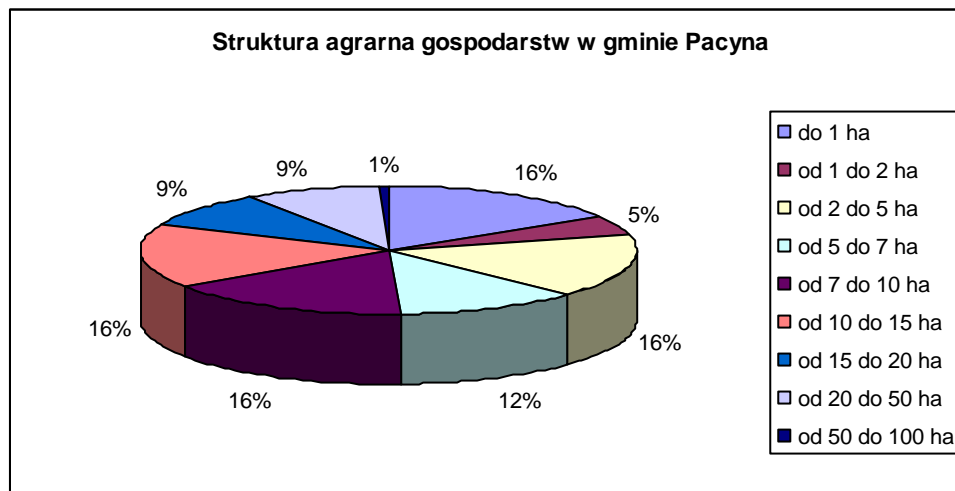
Na terenie gminy znajduje się 711 gospodarstw rolnych. (Powszechny Spis Rolny 2002). Średnia wielkość gospodarstwa wynosiła w 2002 r. 11,1 ha. Dominującą formą własności ziemi w gminie jest gospodarstwo indywidualne (709 gospodarstw). Funkcjonuje jedno duże gospodarstwo rolne w Luszyńcu i Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Podczachach.

Struktura agrarna w gminie Pacyna

Grupy obszarowe użytków rolnych	Liczba gospodarstw
Ogółem	711
do 1 ha	115
od 1 do 2 ha	36
od 2 do 5 ha	113

od 5 do 7 ha	85
od 7 do 10 ha	115
od 10 do 15 ha	116
od 15 do 20 ha	63
od 20 do 50 ha	64
od 50 do 100 ha	4

* Podstawa: Dane GUS

Produkcja roślinna i zwierzęca.

W strukturze zasiewów dominują zboża. Ich areał (podstawowe cztery zboża plus mieszanki i pszenżyto) zajmuje ok. 67 % ogólnej powierzchni zasiewów. Na dalszych miejscach lokują się rośliny okopowe i pastewne. Wynika to z przydatności gleb, warunków klimatycznych – niski wskaźnik opadów atmosferycznych oraz opłacalności produkcji.

Powierzchnia zasiewów

Wyszczególnienie	Ogółem	
	W ha	Ilość gospodarstw
ogółem	6099,35	667
pszenica		
- jara	410,04	284
- ozima	792,49	358
żyto	520,54	289
jęczmień		
- jary	679,67	361
- ozimy	36,28	22
owies	178,07	134
pszenżyto		
- jare	63,68	40
- ozime	246,96	202
mieszanki zbóż		
- jare	1080,01	424
- ozime	27,94	14

rzepak ozimy	120,93	8
ziemniaki	232,35	523
buraki cukrowe	375,23	231

* Podstawa: Dane GUS Powszechny Spis Rolny 2002r.

Hodowla obejmuje głównie trzodę chlewną i bydło. Jest to konsekwencją struktury zasiewów (zboża) oraz stosunkowo niewielkiego udziału użytków zielonych w ogólnej ilości użytków rolnych. Wysoki odsetek gospodarstw utrzymujących te typy produkcji wskazuje na brak specjalizacji w hodowli. Bez zwierząt gospodarskich funkcjonowało 224 gospodarstw, z czego najwięcej tych do 1 ha.

Zwierzęta hodowlane	Ilość sztuk	Ilość gospodarstw
Bydło	4197	442
- w tym krowy	2051	420
Trzoda chlewna	12065	401
- w tym lochy	1159	Bd.
Konie	67	30
Kozy	45	Bd.
Kury	12746	Bd.
- w tym nioski	6482	

* Podstawa: Dane GUS Powszechny Spis Rolny 2002r.

Techniczne wyposażenie rolnictwa w gminie Pacyna przedstawia się następująco:

1. Ciągniki rolnicze – 642;
2. Samochody ciężarowe – 46;
3. Kombajny zbożowe – 55;
4. Kombajny ziemniaczane – 97;
5. Kombajny buraczane – 31.

Gmina Pacyna jest gminą typowo rolniczą. Stosunkowo duża odległość od większych aglomeracji oraz niezbyt korzystne powiązania komunikacyjne powodują, że na obszarze gminy brak jest większych podmiotów prowadzących działalność handlową lub produkcyjną. Dominują drobne przedsiębiorstwa usługowe związane z transportem, przetwórstwem rolnym (piekarnia, skup żywca), usług budowlanych i mechaniki samochodowej. Dużo jest również podmiotów prowadzących działalność handlową (sklepy spożywcze i przemysłowe). Do największych należą:

- Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe „MULTIROL” M. Wodzyński w Pacynie;
- Spółdzielnia Kólek Rolniczych w Pacynie;
- Piekarnia w Pacynie;
- Gorzelnia w Gospodarstwie Rolnym w Luszyńcu.

Turystyka

Gmina posiada niewielki potencjał turystyczny. Przesądza o tym brak znaczących zbiorników wody stojącej i niski wskaźnik zalesienia gminy. Nie ma również wytyczonych szlaków pieszych i rowerowych. Miejsca noclegowe i baza gastronomiczna gminy to przede wszystkim „Pałac pod Złotym Bażantem” w Luszyńcu. Obiekt usytuowany jest w dawnym pałacu dworskim, w otoczeniu parku i stawów. Zapewnia dodatkowe atrakcje w postaci przejażdżek bryczką, jazdy konnej, łowienia ryb. Ponadto w miejscowości Skrzyszewy funkcjonuje bar gastronomiczny.

5. MIESZKAŃCY

Wielkość populacji

Liczba ludności i jej struktura w znaczący sposób wpływają na możliwości rozwojowe lokalnych społeczności. Do najważniejszych czynników demograficznych warunkujących tempo rozwoju należą:

1. Poziom wykształcenia mieszkańców.
2. Równowaga pomiędzy płciami na danym obszarze.
3. Dodatnie saldo migracji.
4. Właściwe proporcje pomiędzy liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.
5. Przewaga urodzeń nad zgonami.

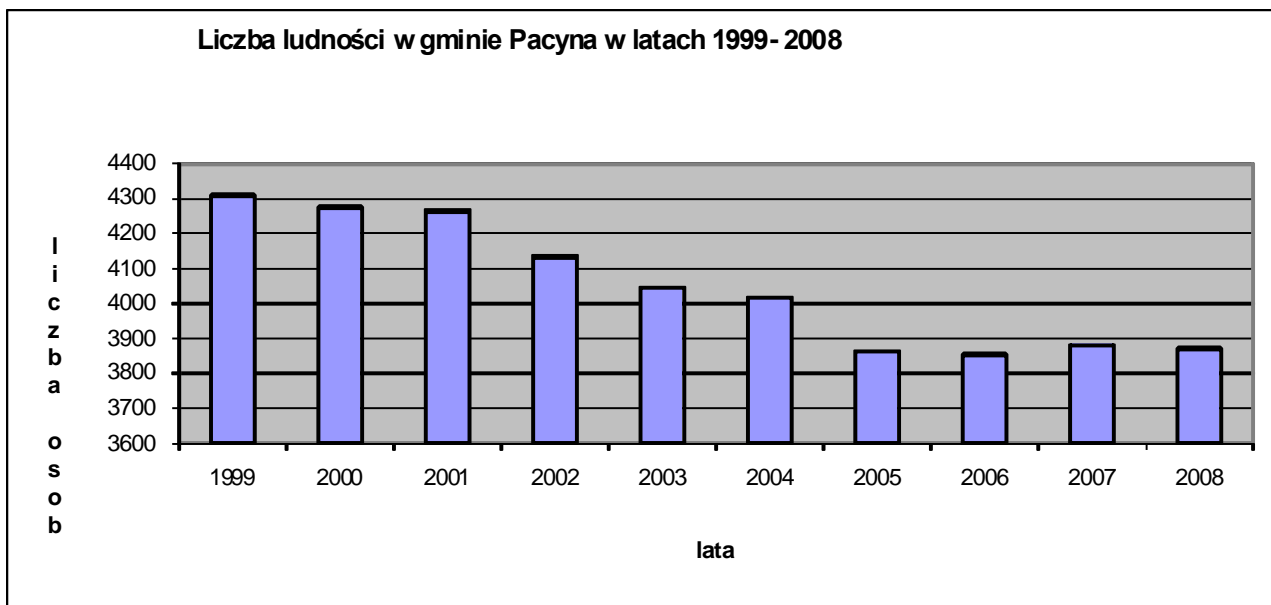
Poniżej przedstawiono dane dotyczące populacji gminy na przestrzeni 10 ostatnich lat.

Wielkość populacji i zmiany w czasie

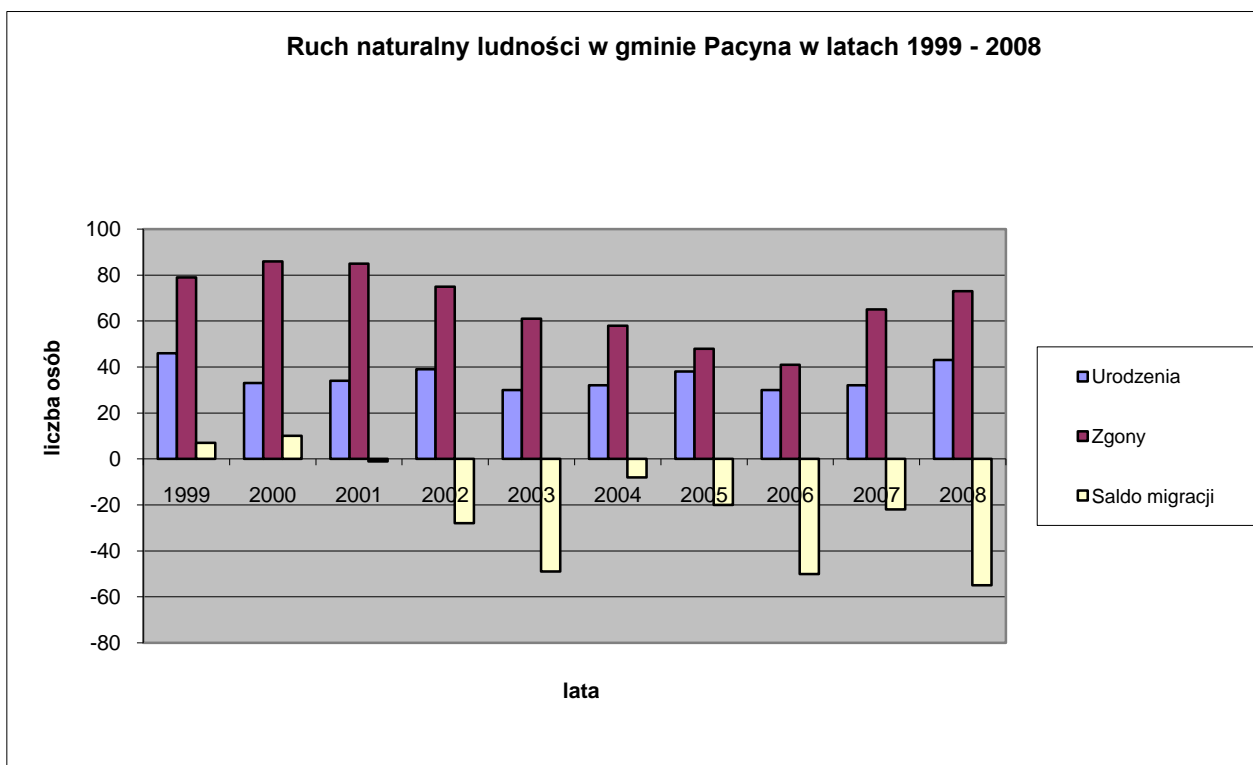
Rok	Liczba ludności	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Saldo migracji
1999	4310	46	79	-33	7
2000	4275	33	86	-53	10
2001	4265	34	85	-51	-1
2002	4134	39	75	-36	-28
2003	4044	30	61	-31	-49
2004	4016	32	58	-26	-8
2005	3862	38	48	-10	-20
2006	3854	30	41	-11	-50
2007	3882	32	65	-33	-22
2008	3872	43	73	-30	-55

*Podstawa: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002 r./Dane USC Pacyna

Liczba ludności w gminie systematycznie spada. Spowodowane jest to przede wszystkim przewagą zgonów nad urodzeniami (trwale ujemny przyrost naturalny), jak i ujemnym ostatnio saldem migracji.

Struktura wiekowa

Poniższa tabela przedstawia populację gminy w rozbiciu na grupy wiekowe uwzględniając płeć (stan na 31.12.2008r.)

Grupa wiekowa	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
0-2 lata	56	46	102
3 lata	19	18	37
4-5 lat	35	20	55
6 lat	14	13	27
7 lat	16	15	31
8-12 lat	96	97	193
13-15 lat	67	66	133
16-17 lat	69	62	131
18 lat	34	35	69
19-65 lat	1324	-	1324
19-60 lat	138	1060	1060
>65 lat	226	-	226
>60 lata	-	489	489
Razem	1956	1921	3877

*Dane USC Pacyna

Najliczniejszą grupą w gminie są osoby pomiędzy 15 i 19 rokiem życia.

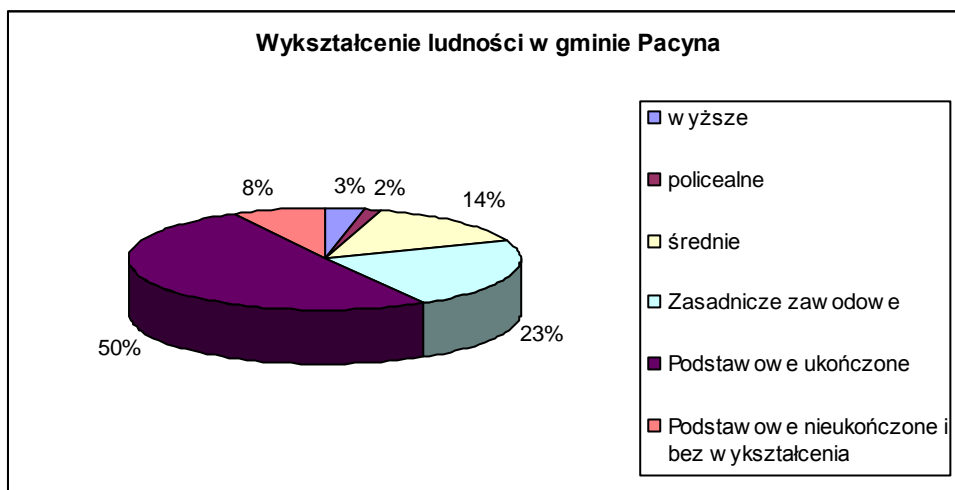
Poziom wykształcenia ludności

W gminie dominują osoby z wykształceniem podstawowym. Przedstawione dane dotyczą wyników Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r. Obserwowane trendy dążenia dużych grup ludności do podwyższania i uzupełniania wykształcenia pozwalają sądzić, że dane dotyczące wykształcenia z roku na rok ulegają znaczącej poprawie. Dotyczy to jednak głównie osób z wykształceniem średnim, które uzyskują wykształcenie wyższe. Opisane tendencje dotyczące kształcenia dorosłych nie dotyczą niestety osób starszych, z wykształceniem podstawowym.

Rodzaj wykształcenia	Liczba osób	Mężczyźni	Kobiety
Wyższe	111	35	77
Policealne	54	13	41
Średnie	484	200	284
Zasadnicze zawodowe	769	490	309
Podstawowe ukończone	1735	867	906
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	259	114	153

*Podstawa: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002

Graficzny obraz powyższej tabeli przedstawia się następująco:

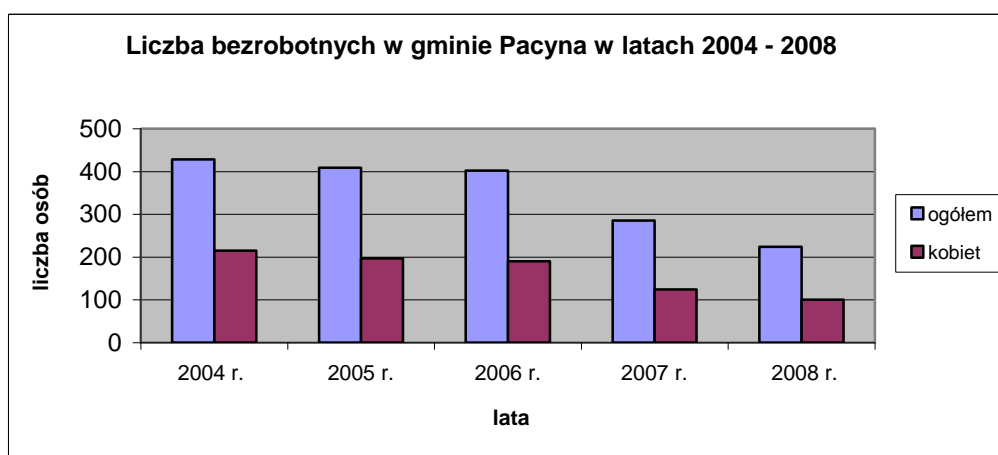
Poziom bezrobocie

Rolniczy charakter gminy przesądza o braku znaczących zakładów pracy, zatrudniających więcej niż kilku pracowników. Gmina leży z dala od głównych szlaków komunikacyjnych, a to utrudnia jej pozyskiwanie inwestorów. Niewielki jest również popyt wewnętrzny, co uniemożliwia dywersyfikację prowadzonej działalności gospodarczej.

Dynamika bezrobocia w gminie Pacyna

Data	Liczba bezrobotnych		Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku	
	Ogółem	Kobiet	Ogółem	W tym kobiety
31.12.2004 r.	428	215	33	11
30.12.2005 r.	409	197	31	8
31.12.2006 r.	402	190	33	9
31.12.2007 r.	285	124	36	18
31.12.2008 r.	224	100	51	18

*Podstawa: dane PUP w Gostyninie

Podobnie jak na obszarze całego kraju, wysoki wśród bezrobotnych jest udział osób młodych oraz długotrwale bezrobotnych. Ponadto bardzo niekorzystnym zjawiskiem jest to, że ponad 90% bezrobotnych nie jest już uprawnionych do otrzymywania zasiłków.

Okres pozostawania bez pracy	Liczba bezrobotnych			W tym kobiet		
	Rok	2006	2007	2008	2006	2007
Do 1 miesiąca	12	33	21	2	7	7
1 – 3 miesięcy	68	64	42	28	40	12
3 – 6 miesięcy	51	47	39	22	15	20
6 – 12 miesięcy	29	31	42	19	10	19
12 – 24 miesięcy	41	29	41	12	9	22
Powyżej 24 miesięcy	121	81	39	67	43	20

*Podstawa: dane 2006-2008 PUP w Gostyninie

Problemem jest również niski poziom wykształcenia znacznej części bezrobotnych.

Rodzaj wykształcenia	Liczba bezrobotnych			W tym kobiet		
	Rok	2006	2007	2008	2006	2007
Wyższe	6	7	5	4	3	1
Policealne i średnie zawodowe	52	46	37	31	21	22
Średnie ogólnokształcące	26	24	27	18	16	18
Zasadnicze zawodowe	74	58	42	29	23	10
Gimnazjalne i poniżej	164	150	113	61	61	49

*Podstawa: dane 2006-2008 PUP w Gostyninie

Jak widać z przedstawionej tabeli bezrobocie dotyka głównie ludzi młodych, do 35 roku życia.

Wiek bezrobotnych	Liczba bezrobotnych			W tym kobiet		
	Rok	2006	2007	2008	2006	2007
18 – 24	92	69	55	47	29	20
25 – 34	86	88	75	38	40	38
35 – 44	53	47	34	26	27	19
45 – 54	68	55	43	26	22	18
55 - - 59	17	21	14	6	6	5
60 - 64	6	5	3	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy

*Podstawa: dane 2006-2008 PUP w Gostyninie

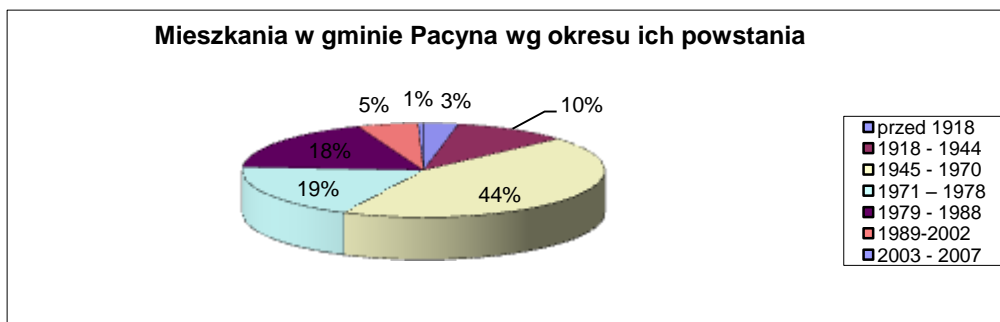
Pośrednictwem pracy zajmuje się Powiatowy Urząd Pracy w Gostyninie.

Stan infrastruktury mieszkaniowej

Wg danych GUS na koniec roku 2007 w gminie Pacyna były 1035 mieszkań o łącznej powierzchni 89 816 m², z czego 1021 (pow. 88 868m²) było zamieszkałych.

Okres budowy	Liczba mieszkań	Powierzchnia użytkowa (m ²)
przed 1918	32	1810
1918 - 1944	106	6123
1945 - 1970	454	34 067
1971 – 1978	195	18790
1979 - 1988	187	20 196
1989 - 2002	56	8 287
2003 - 2007	5	543

*Podstawa: Narodowy Spis Powszechny 2002 / Dane GUS

Jak widać z załączonego zestawienia dominują mieszkania zbudowane w latach 1945 – 1970 (44%). Udział mieszkań powstałych w latach 1971 – 2002 wynosi 19%.

W gminie dominuje budownictwo jednorodzinne w typie budowy zagrodowej. Sytuację mieszkaniową w gminie należy uznać za dobrą, zarówno pod względem liczby mieszkań, przypadającej na mieszkańca powierzchni użytkowej i wyposażenia w podstawowe media. Przedstawione dane dotyczą Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r., danych z Głównego Urzędu Statystycznego oraz i należy sądzić, że stan infrastruktury mieszkaniowej ulega stałej i znaczącej poprawie.

Liczba m ² na 1 osobę	Liczba mieszkań
poniżej 7	21
od 7 do 9,9	41
Od 10 do 14,9	119
od 15 do 19,99	193
od 20 do 29,99	226
30 i więcej	361

*Podstawa: Dane GUS / NSP 2002

Mieszkania wg ilości izb

Liczba izb w mieszkaniu	Liczba mieszkań
1 izba	5
2 izby	131
3 izby	283
4 izby	276
5 i więcej izb	336

*Podstawa: NSP 2002/ Dane GUS

Mieszkania wg powierzchni

Powierzchnia mieszkania [m²]	Liczba mieszkań
do 30	16
30 – 39	81
40 – 49	104
50 – 59	105
60 - 79	196
80 – 99	178
100 – 119	150
120 i więcej	196

*Podstawa: NSP 2002/ Dane GUS

Stan wyposażenia mieszkań w media, przyłącza i centralne ogrzewanie przedstawia się następująco. Wszystkie mieszkania wyposażone są w energię elektryczną.

Mieszkania wg wyposażenia

Wyposażenie mieszkania	Liczba mieszkań
mieszkania ogółem	1035
wodociąg z sieci	723
wodociąg lokalny	176
wodociąg razem	899
bez wodociągu	127
ustęp spłukiwany	710
łazienka	733
ciepła woda	622
CO zbiorowe	71
CO indywidualne	647
piece	207

gaz z sieci	0
gaz z butli	971

*Podstawa: NSP 2002/ Dane GUS

6. OCHRONA ZDROWIA

Usługi w zakresie ochrony zdrowia świadczy Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDYK” w Pacynie. Ponadto mieszkańcy korzystają z placówek ochrony zdrowia zlokalizowanych w pobliskim Gostyninie i Żychlinie.

7. EDUKACJA I KULTURA

Szkolnictwo

Na terenie gminy Pacyna działają niżej wymienione placówki oświatowe:

1. Zespół Szkół Ogólnokształcących w Pacynie, składający się z:
  - Szkoły Podstawowej,
  - Gimnazjum,
2. Szkoła Podstawowa w Skrzeszewach;
3. Przedszkole Samorządowe w Pacynie z oddziałem przedszkolnym w Luszyńcu;
4. Przedszkole Samorządowe w Skrzeszewach.

Obiekty pozostają w zadowalającym stanie technicznym. Przy obu szkołach funkcjonują sale gimnastyczne, przy czym obiekt w Skrzeszewach nie jest pełnowymiarowy. Zarówno szkoła w Pacynie jak i w Skrzeszewach posiadają sale komputerowe z dostępem do Internetu.

Gminna oświata zatrudnia 40 pedagogów.

Szkolnictwo publiczne w gminie Pacyna

Lp.	Wyszczególnienie	Ilość
1	Liczba szkół podstawowych	2
2	Liczba oddziałów szkół podstawowych	16
3	Liczba uczniów w szkołach podstawowych	205
4	Liczba gimnazjów	1
5	Liczba uczniów gimnazjum	155
6	Liczba oddziałów gimnazjum	9
7	Razem uczniów	360
8	Przedszkola	2
9	Liczba wychowanków w przedszkolach	40
10	Liczba oddziałów „0”	4
11	Liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych „0”	30

Średnia liczba dzieci i oddziałów w szkołach gminy w latach szkolnych 2007 – 2009

Rok szkolny	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Średnia liczba dzieci w oddziale
2007/2008	360	25	14,4
2008/2009 (dane styczeń 2009)	350	25	14

Edukacja ponadpodstawowa młodzieży z gminy Pacyna odbywa się w pobliskim Żychlinie, Gostyninie i w Płocku. Z ośrodków akademickich najczęściej wybierana jest Warszawa, Łódź oraz Płock.

Kultura

Na terenie gminy nie funkcjonuje dom kultury. Działają świetlice wiejskie w Rakowcu, Robertowie, Rybiu, Woli Pacyńskiej, Podczachach i Luszynie. Poza tym działają remizy strażackie w Pacynie, Skrzyszewach, Luszynie, Rybiu, Modelu i Janówku.

Na terenie gminy pielęgnowane są tradycje i folklor ludowy. W gminie działa Zespół Śpiewaczy i Kapela Ludowa „Sejkowice” założony w 1973 r. Dzięki swym występom i wysokiemu poziomowi artystycznemu znany jest na całym Mazowszu. Okazją do podsumowania jego dorobku był niedawno obchodzony jubileusz 30-lecia pracy twórczej.

8. POMOC SPOŁECZNA

Placówką realizującą zadania pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Adresatami wsparcia socjalnego są najczęściej rodziny cierpiące niedostatek z powodu ubóstwa bądź bezrobocia, rodziny wielodzietne, rodziny niewydolne opiekuńczo i wychowawczo, osoby niepełnosprawne, rodziny dotknięte przemocą i uzależnieniami.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące rodzaju i skali pomocy społecznej w gminie Pacyna.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin				Liczba osób w tych rodzinach			
	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008
Ubóstwo	134	139	110	91	490	497	413	339
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	1	1	1	2	1	1	1	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	7	5	4	8	43	33	28	48
Bezrobocie	113	116	91	67	409	414	349	253
Niepełnosprawność	50	51	46	46	160	153	123	107
Długotrwała choroba	40	31	31	31	153	112	98	95
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	34	32	33	28	187	183	185	147
w tym: - rodziny niepełne	20	16	16	15	73	56	59	50

- rodziny wielodzietne	17	17	18	15	131	134	134	111
Alkoholizm	17	19	14	12	50	47	40	28
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	1	1	1	4	1	5	1
Przemoc w rodzinie	0	0	0	2	0	0	0	7
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	0	1	2	0	0	3	10	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	186	0	110	0	0	0	0

*Podstawa: Dane GOPS w Pacynie 2005-2008

Wykorzystanie środków finansowych GOPS w latach 2005-2008 (w zł)

Rodzaj/Rok	2005	2006	2007	2008
Zasiłki stałe	75 000	90 647	71 040	69 988
Zasiłki okresowe	60 059	65 300	44 964	62 949
Dożywianie	47 700	79 800	73 219	58 136
Zasiłki celowe i pomoc w naturze	23 103	15 254	19 716	20 608
Sprawienie pogrzebu	0	0	4300	0
Usługi opiekuńcze	0	0	4375	10 859
Domy Pomocy Społecznej	1 824	15 400	13 340	17 374
Składka zdrowotna	7 337	9075	7139	7 139
Świadczenia rodzinne	588 230	902 424	905 084	1 022 839
Zdarzenia losowe	0	0	4000	0
Razem	803 253	1 177 900	1 143 177	1 269 892

*Podstawa: Dane GOPS w Pacynie

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pacynie działa na podstawie:

1. Ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (tj. Dz. U. Nr 15 z 2003 r., poz. 148 z późn. zm.);
2. Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. Nr 142 z 2001 r., poz. 1591 z późn. zm.)
3. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 54, poz. 593 z późn. zm.)

Aktualnie ośrodek zatrudnia 5 pracowników – kierownika, 2 pracowników socjalnych, aspiranta pracy socjalnej oraz inspektora d/s świadczeń rodzinnych. Stan bazy lokalowej oceniany jest, jako dostateczny (GOPS zajmuje 3 pomieszczenia w budynku Urzędu Gminy). Stan wyposażenia w urządzenia techniczne jest dobry – komputery, kopiarka, środki łączności).

Ponadto na terenie gminy funkcjonują:

- Państwowy Dom Pomocy Społecznej w Czarnowie dla osób psychicznie chorych, w którym aktualnie przebywa 70 mężczyzn;
- Zakład Leczniczo – Opiekuńczy dla dorosłych w Skrzyszewach, w którym aktualnie przebywa 78 kobiet.

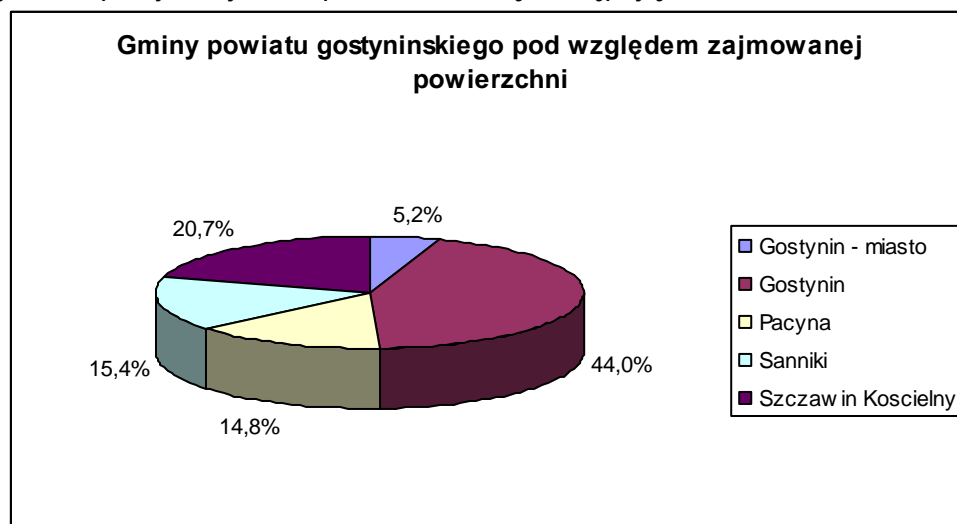
9. GMINA PACYNA NA TLE POZOSTAŁYCH GMIN POWIATU GOSTYNIŃSKIEGO

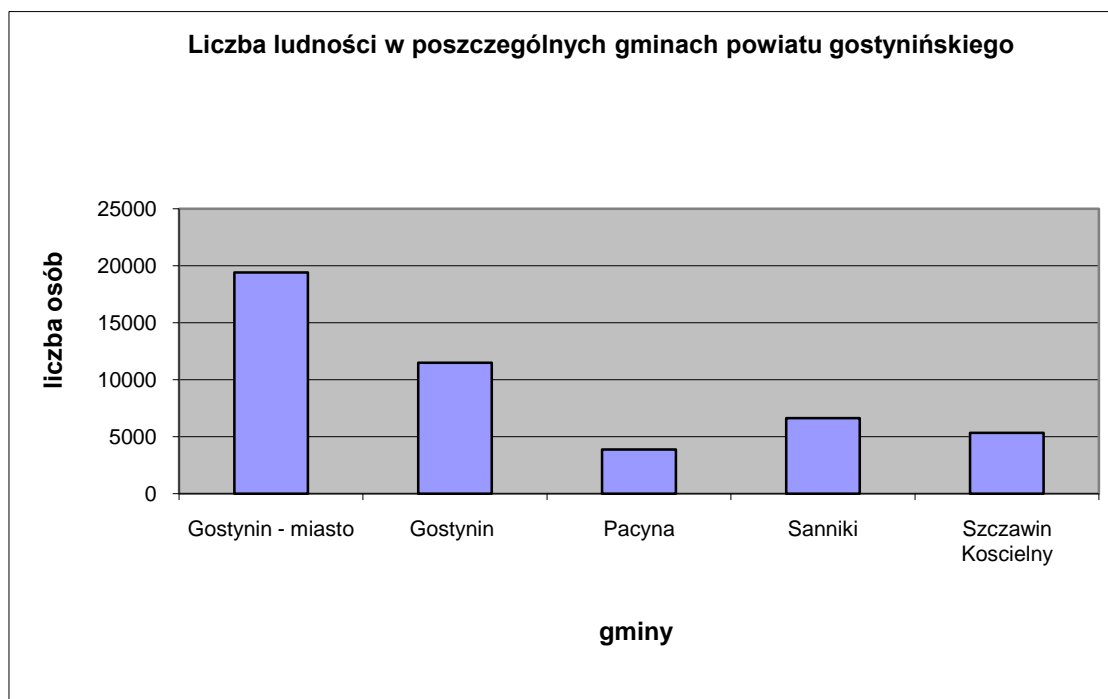
Gmina Pacyna jest jedną z 5 gmin powiatu gostynińskiego. Jest najmniejszą spośród gmin powiatu (pomijając miasto Gostynin) pod względem zajmowanej powierzchni oraz najmniejszą pod względem liczby ludności.

Gmina	Powierzchnia (km ²)	Ludność
Gostynin - miasto	32,31	19400
Gostynin	270,69	11500
Pacyna	90,85	3872
Sanniki	94,57	6617
Szczawin Kościelny	127,14	5346

*Podstawa: Dane GUS 2004r.

Graficzny obraz powyższej tabeli przedstawia się następująco:

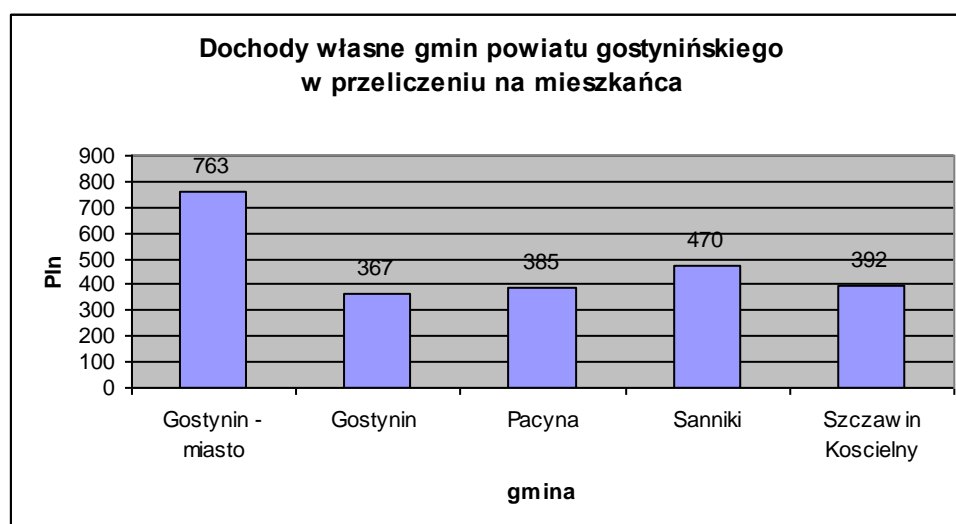

Profil społeczno – gospodarczy gminy pozostaje zbliżony do pozostałych gmin powiatu gostynińskiego. Podobna jest struktura użytkowania gruntów, charakter aktywności gospodarczej mieszkańców, struktura wiekowa.

Porównanie dochodów własnych gmin przedstawia się następująco:

Gmina	Dochody własne	
	Ogółem	Na 1 mieszk.
Gostynin - miasto	14 854 820	763
Gostynin	4 428 300	367
Pacyna	1 546 786	385
Sanniki	3 111 806	470
Szczawin Kościelny	2 097 166	392

*Podstawa: Dane GUS 2004r.

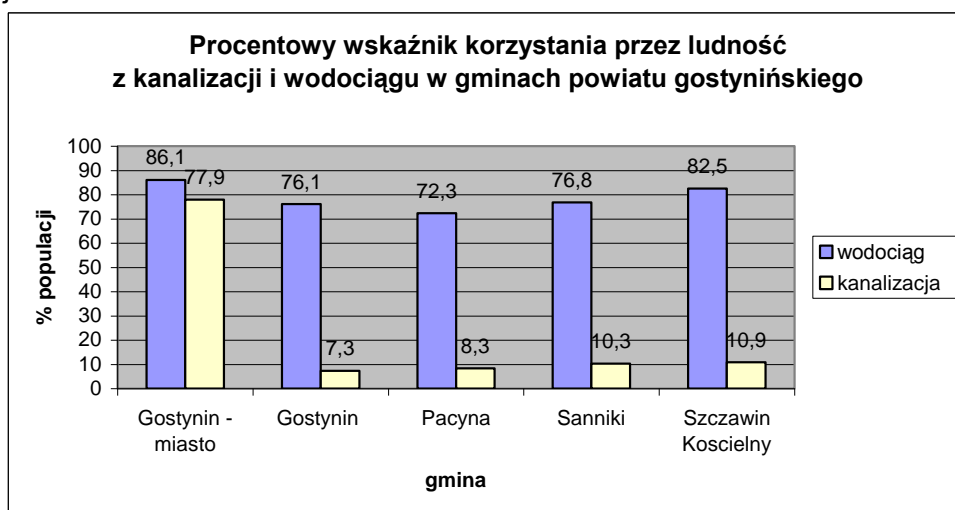

Porównanie wyposażenia gmin w podstawową infrastrukturę techniczną przedstawia się następująco:

Gmina	wodociągi		kanalizacja	
	osób	km	osób	km
Gostynin - miasto	16764	45,1	15161	45,5
Gostynin	9179	301,3	884	18,3
Pacyna	2902	98,5	332	1
Sanniki	5081	102,3	680	3,2
Szczawin Kościelny	4413	149,3	581	4,9

*Podstawa: Dane GUS 2004r.

W celu zobrazowania dostępności wodociągu i kanalizacji w poszczególnych gminach porównano wskaźniki procentowe dotyczące osób korzystających z infrastruktury wodno-ściekowej.

Jak widać z powyższego diagramu w wyposażeniu w podstawową infrastrukturę techniczną gmina Pacyna nie odbiega znacząco od średniej powiatu gostynińskiego.

V. ANALIZA SWOT

1. UWAGI OGÓLNE

Analiza SWOT jest jedną z najprostszych i najczęściej stosowanych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse), **T**hreats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

1. SZANSE - to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące negatywne zjawiska.
2. ZAGROŻENIA - to wszystkie zewnętrzne zjawiska postrzegane, jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań.
3. MOCNE STRONY - to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę, (np. liczba osób w wieku produkcyjnym) jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości).
4. SŁABE STRONY - to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej gminy, jak i jej części. Mogą dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania gminy, bądź jej poszczególnych elementów.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

1. Unikanie zagrożeń,
2. Wykorzystywanie szans,
3. Wzmacnianie słabych stron,
4. Opieranie się na mocnych stronach.

Poniżej przedstawiono dwie tabele analizy SWOT. W jednej prezentowane są mocne i słabe strony gminy, w drugiej zaś szanse i zagrożenia. Z uwagi na materię opracowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabelach ograniczono do sfer mających wpływ na politykę społeczną.

2. TABELA ANALIZY SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Środowisko naturalne w nienaruszonym stanie, wolne od przemysłu i zanieczyszczeń; 2. Ekologiczne rolnictwo o dużych zdolnościach dostosowawczych; 3. Istnienie terenów do lokowania działalności gospodarczej i usługowej; 4. Rozwinięta infrastruktura techniczna w postaci wodociągów, sieci energetycznych, telefonii przewodowej umożliwiająca nieskrępowane prowadzenie działalności gospodarczej; 5. Prorozwojowa polityka władz gminy doceniających wagę rozwoju gospodarczego 6. Działalność społeczna grupy aktywnych liderów wśród lokalnej społeczności; 7. Kompetentne i sprawne działanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pacynie; 8. Zaangażowana i wykształcona kadra pedagogiczna w prowadzonych przez gminę placówkach oświatowych; 9. Dobry stan techniczny gminnych obiektów oświatowych; 10. Niższe od przeciętnych wskaźniki zachorowalności ludności spowodowane brakiem czynników środowiskowych; 11. Niższa od przeciętnej przestępczość na terenie gminy. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dominacja rolnictwa skutkująca niewielkimi możliwościami dywersyfikacji prowadzonej działalności gospodarczej; 2. Stosunkowo duża odległość od głównych szlaków komunikacyjnych, brak dróg krajowych na terenie gminnie; 3. Duży udział dróg o nawierzchni gruntowej w kategorii dróg gminnych; 4. Niedostatecznie rozwinięty system selektywnej zbiórki odpadów oraz niewystarczająca świadomość mieszkańców gminy w tym zakresie; 5. Niezadawalający wskaźnik skanalizowania gminy, brak lokalnych rozwiązań w postaci grupowych i przydomowych oczyszczalni ścieków; 6. Niepokojąco wysokie wskaźniki bezrobocia na terenie gminy, zwłaszcza w grupie osób młodych i absolwentów; 7. Niezadawalający poziom wykształcenia mieszkańców; 8. Niska siła nabywcza miejscowej ludności oznaczająca niski poziom popytu wewnętrznego warunkującego rozwój lokalnych przedsiębiorstw; 9. Rozdrobnienie rolnictwa oraz niedostateczne wykorzystanie dostępnych form współpracy w postaci grup producenckich; 10. Apatia dużej części lokalnej społeczności; 11. Niezadawalający poziom aktywności zawodowej i społecznej mieszkańców; 12. Występowanie postaw roszczeniowych i bierności wśród osób korzystających z pomocy społecznej; 13. Istnienie wielu barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do dóbr i usług; 14. Brak Gminnego Ośrodka Kultury, niewielka aktywność stowarzyszeń i organizacji społecznych; 15. Niezadawalający stan infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na terenie gminy.

Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymujący się wzrost gospodarczy i wynikająca stąd poprawa, jakości życia ludności; 2. Dotacje z Unii Europejskiej przyznawane w ramach funduszy pomocowych; 3. Wyhamowanie negatywnych trendów dotyczących migracji oraz wzrost liczby urodzeń spowodowanych parorodzinną polityką państwa; 4. Utrzymanie się pozytywnych trendów dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców; 5. Efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej, koordynacja tych działań. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Konkurencja pomiędzy gminami w zabieganiu o środki pomocowe oraz lokalizację inwestycji; 2. Zatrzymanie się rozwoju gospodarczego; 3. Niekontrolowany napływ turystów i nieskoordynowany rozwój budownictwa letniskowego bez odpowiedniej rozbudowy infrastruktury; 4. Niewłaściwa polityka państwa wobec samorządów; 5. Odpływ najbardziej przedsiębiorczych i wykształconych osób z terenu gminy; 6. Utrudnienia organizacyjne w dostępie do środków pomocowych UE, brak wystarczających środków na „wkład własny”; 7. Tendencje dotyczące wzrostu przestępczości na terenie gminy, zwłaszcza w odniesieniu do nieletnich i młodocianych; 8. Dalsze pogarszanie opłacalności produkcji rolnej i ubożenie mieszkańców; 9. Rozwarstwianie się społeczeństwa, podział na biednych i bogatych; 10. Dalsze obniżanie standardów podstawowych usług zdrowotnych finansowanych w ramach NFZ; 11. Powiększanie się obszarów patologii społecznych na terenie gminy, pojawianie się nowych zagrożeń (narkomania); 12. Bierność i pasywność osób objętych pomocą społeczną, nasilanie się postaw roszczeniowych; 13. Niewystarczający strumień środków na zadania pomocy społecznej.

3. PODSUMOWANIE ANALIZY SWOT

Jak wynika z tabeli analizy SWOT wiele zagrożeń dla rozwoju gminy sytuuje się w sferze szeroko rozumianej polityki społecznej. Takie zjawiska jak bezrobocie i ubóstwo z jednej strony są wynikiem określonych procesów społeczno - gospodarczych, z drugiej zaś same potrafią generować nowe problemy w postaci uzależnień czy przemocy w rodzinie. Ich rozwiązanie wymaga kompleksowego podejścia do zastanej rzeczywistości, ze szczególnym uwzględnieniem osób, które zagrożone są wykluczeniem społecznym. Jak pokazują dotychczasowe doświadczenia łatwo stać się beneficjentem systemu pomocy społecznej, o wiele trudniej jednak powrócić na drogę samodzielności i odpowiedzialności za byt własny i losy rodziny. Dlatego też w proponowanych działaniach położono duży nacisk na profilaktykę, działania edukacyjne i terapeutyczne.

4. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. Identyfikacja problemów społecznych wynikająca z ankiet i konsultacji społecznych.

W związku z wdrożeniem przez Radę Gminy aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zostały rozdane ankiety dotyczące tego tematu wśród mieszkańców Gminy.

Ankiety były anonimowe.

Większość osób ankietowanych zawiera się w przedziale wiekowym 26-59 lat, wykonywała zawód Rolnik oraz posiadała wykształcenie zawodowe bądź średnie.

Mieszkańcy zwracają największą uwagę na problem braku doradztwa psychologiczno-prawnego, oraz niski poziom opieki zdrowotnej, oraz brak specjalistów w tym aspekcie.

W pytaniu o problemy społeczne dzieci i młodzieży ankietowani zgodnie wskazali odpowiedzi dotyczące braku pozytywnych wzorców oraz braku zorganizowanych form spędzania wolnego czasu.

Kwestia problemów społecznych rodzin to według ankietowanych najczęściej nieporadność życiowa, bezrobocie oraz alkoholizm.

Większość, jako główne problemy osób starszych wymienia izolację społeczną i brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu.

Jeżeli chodzi o opiekę zdrowotną to jak już wcześniej było nadmienione główne problemy społeczne obejmują wg mieszkańców długi czas oczekiwania na usługi medyczne i brak lekarzy specjalistów.

Głównymi problemami edukacji są niedostateczne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne, oraz brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki.

W temacie sportu i kultury ankietowani uważają za najważniejsze problemy stanowią: brak organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową, brak wiejskich świetlic i ognisk kultury, a ponadto niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży.

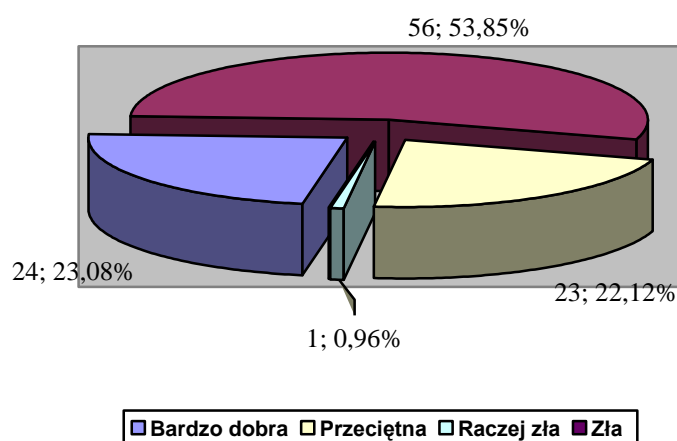
W pytaniu numer 7 proszono o zaznaczenie najważniejszych problemów społecznych gminy spośród 12 wymienionych stopniując je od 1 punktu (mało ważne) do 12 punktów (bardzo ważne).

Najczęściej wymieniane problemy, które należały do najważniejszych zdaniem ankietowanych to: utworzenie Gminnego Centrum Pomocy Mieszkańcom, utworzenie Gminnego Centrum Kultury, oraz powołanie lokalnego stowarzyszenia na rzecz edukacji i kultury.

W celu poznania opinii młodzieży na temat występujących w gminie problemów społecznych rozdano ankiety uczniom z gimnazjum w Pacynie. Ankiety wypełnione zostały przez 104 osoby: 45 dziewcząt i 59 chłopców.

Sytuacja materialna rodziny ankietowanych uczniów gimnazjum

Dla 83 ankietowanych osób jedną z najważniejszych wartości jest rodzina, 58 wskazało również na miłość, 41 osób na wiarę, 39 osób na kontakty koleżeńskie, a 26 osób na pieniądze. Dla 71 uczniów autorytetem są rodzice, dla 16 koledzy, a dla 15 sportowcy i osoby, które osiągnęły sukces materialny. Tylko dwie osoby wskazały osoby zajmujące wysokie stanowiska (politycy).

Według większości gimnazjalistów rozwój mieszkańców gminy Pacyna ograniczają niskie dochody (53 osoby) oraz brak miejsc pracy (52 osoby). Nieco mniej – 32 osoby wskazało na niski poziom wykształcenia, a 18 osób na niskie ambicje życiowe. Ankietowani jako przyczyny ograniczające rozwój wymienili również: brak ośrodków kultury, mentalność ludzi, stereotypy (charaktery, zawiść).

Według młodzieży najważniejsze problemy dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Pacyna to:

- brak możliwości ciekawego, twórczego spędzania czasu – 61 osób,
- alkohol – 50 osób,
- papierosy – 49 osób,
- brak miejsca spotkań w poszczególnych miejscowościach – 41 osób,
- brak możliwości doksztalcania się – 12 osób,
- ograniczony dostęp do Internetu – 9 osób.

Ankietowani jako problemy dzieci i młodzieży wskazali również wulgaryzmy oraz brak wzajemnego szacunku.

Według młodzieży najważniejsze problemy dotyczące rodziny na terenie gminy to:

- bezrobocie – 66 osób,
- alkoholizm – 65 osób,
- niewydolność materialna rodziny – 33 osoby,
- przemoc w rodzinie – 32 osoby,
- rozbiecie rodzin – wyjazdy zagraniczne – 25 osób,
- ubóstwo – 24 osoby.

76 % osób ankietowanych, tj. 79 osób wypowiedziało się za utworzeniem na terenie gminy świetlic środowiskowych. Uczniowie wskazali, że świetlice powinny znajdować się w każdej miejscowości, aby każdy miał łatwy do nich dostęp. 19 % uczniów nie miało zdania na ten temat.

Według ankietowanych uczniów klas gimnazjum, odpowiedzią na problemy dzieci i młodzieży, mogą być poniższe rozwiązania:

- wsparcie finansowe rozwoju młodzieży, w tym udzielanie stypendiów,
- utworzenie ośrodka kultury,
- zajęcia pozalekcyjne (muzyczne, plastyczne, techniczne), organizowanie kursów językowych (język angielski, niemiecki),

- większe zainteresowanie dorosłych trudną młodzieżą, oraz rodziców dziećmi,
- utworzenie miejsc spotkań dla młodzieży, w których będą mogły odbywać się, np. dyskoteki, w których będą kręgle, stoły bilardowe, kawiarenka internetowa,
- utworzenie kół sportowych,
- utworzenie świetlic we wsiach,
- dofinansowanie dożywiania wszystkich dzieci w szkołach,
- zorganizowanie spotkań ze specjalistami, którzy pomogą wyjść młodzieży z nałogów,
- zwiększenie kontroli w sklepach, w których sprzedawany jest alkohol,
- wybudowanie chodników oraz utworzenie pasów bezpieczeństwa dla pieszych we wszystkich miejscowościach,
- utworzenie szkoły tańca,
- organizowanie spotkań, których omawianym tematem będą konsekwencje picia alkoholu, palenia papierosów oraz zażywania narkotyków,
- organizowanie imprez sportowych, kulturalnych,
- utworzenie telefonu zaufania.

Według ankietowanych uczniów rozwiązaniem problemów rodzin mogą być:

- większe zarobki,
- więcej miejsc pracy,
- działania podnoszące poziom wykształcenia, kursy zawodowe,
- ograniczenie sprzedaży alkoholu w sklepach,
- organizowanie spotkań, podczas których rodziny mogłyby integrować się,
- umożliwienie rodzicom kontaktu z pedagogami,
- spotkania ze specjalistami z różnych dziedzin,
- zbiórka ubrań, żywności, zabawek oraz dofinansowanie wycieczek dla najuboższych rodzin,
- zwiększenie pomocy dla rodzin, w których są osoby chore i niepełnosprawne.

W celu rozwiązania problemów społecznych najczęściej wymienianymi działaniami gminy było zwiększenie ilości imprez sportowych i kulturalnych (65%) oraz pozyskiwanie środków unijnych na kwestie społeczne (62%).

Według większości badanych, aby osiągnąć ład społeczny, gmina powinna postawić sobie za główny cel: poprawę warunków życia i funkcjonowania mieszkańców – 69 osób. Duża grupa ankietowanych wskazała również na tworzenie warunków ku temu, by „każdy brał swoje życie w swoje ręce” oraz na wielofunkcyjny i zrównoważony rozwój gospodarczy i społeczny.

W celu uzyskania informacji na temat aktualnych problemów dzieci i młodzieży szkolnej rozesłane zostały ankiety do dyrektorów poszczególnych szkół z terenu gminy Pacyna.

Ankiety miały na celu zdiagnozowanie problemów środowiska szkolnego, jak również miały wskazać działania naprawcze w tym zakresie.

Spośród dziesięciu wymienionych kategorii występujących problemów społecznych pedagodzy wskazali jako najczęściej zaobserwowane: zaniedbanie przez rodziców (spowodowane patologiami rodzinnymi – alkoholizmem, separacjami małżeńskimi, wyjazdami zagranicznymi), wagary, palenie papierosów oraz występowanie agresji i przemocy wśród uczniów.

W ankietowanych szkołach relacje między uczniami i nauczycielami są poprawne, sporadycznie zdarzają się sytuacje lekceważenia nauczyciela lub pracownika niepedagogicznego. W relacjach między rówieśnikami zdarzają się przypadki występowania agresji i niewłaściwych relacji pomiędzy uczniami. W dość szybkim tempie wzrasta liczba niewłaściwych zachowań uczniów. Często są to przejawy agresji słownej w postaci wulgaryzmów, przewisk, ośmieszania. Pojawia się także przemoc fizyczna oraz świadome niszczenie mienia szkolnego.

Podczas drugich warsztatów aktualizujących strategię, które odbyły się 2 czerwca 2008 roku, przeprowadzono typologię problemów społecznych w gminie.

Celem tej analizy było określenie problemów wymagających najpilniejszego rozwiązania, a także określenie najlepszych działań umożliwiających przyjęcie rozwiązań kompleksowych.

Typologia problemów społecznych w gminie Pacyna			
Patologie społeczne			
	Przyczyny problemu społecznego	Dodatkowe informacje i ich źródła	Działania naprawcze, zaradcze
1.	Nadużywanie alkoholu	<ul style="list-style-type: none"> - uwarunkowania genetyczne - niska samoocena, wykształcenie - niewłaściwe wzorce społeczne - utrata pracy - problemy rodzinne - akceptacja społeczna alkoholizmu (brak motywacji do zmiany stylu życia) - łatwy dostęp do alkoholu - brak atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu 	<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie dostępu do oświaty i profilaktyki - Utworzenie punktu informacji dla rodzin (terapeuta uzależnień, psycholog, prawnik) - Uzależnienie otrzymania pomocy społecznej od podjęcia leczenia
2.	Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> - niskie wykształcenie - brak umiejętności zawodowych - niska podaż pracy - zły system przekwalifikowań czy szkoleń zawodowych - system prawny zniechęcający pracodawców do legalnego zatrudnienia 	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacja szkoleń i kursów zawodowych - Organizacja prac interwencyjnych, staży i prac publicznych - Utworzenie w gminie usług społecznych: szewc, magiel, krawiec
3.	Długotrwała choroba i niepełnosprawność	<ul style="list-style-type: none"> - niechęć do badań profilaktycznych - utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów - stres i tempo życia - niehigieniczny tryb życia – uzależnienia 	<ul style="list-style-type: none"> - Utworzenie gabinetów specjalistycznych w gminie - Szerzenie oświaty zdrowotnej wśród młodzieży i osób starszych - utworzenie specjalistycznych usług opiekuńczych - wsparcie finansowe kontrolnego leczenia - stworzenie domowych hospicjów – wolontariat
4.	Bieda materialna spowodowana niezaradnością życiową oraz wielodzietnością	<ul style="list-style-type: none"> - niewłaściwe wzorce rodzinne - niskie wykształcenie - uzależnienie od środków z GOPS - niskie dochody z rolnictwa - uzależnienia 	<ul style="list-style-type: none"> - praca socjalna i edukacja rodzinna w gminie - współpraca różnych instytucji (GOPS, szkoły, sądy rodzinne) - rozpowszechnianie edukacji antykonceptyjnej

		- utworzenie klubów i świetlic środowiskowych
Niska aktywność społeczna		
	Przyczyny problemu społecznego	Działania naprawcze
1.	Niski poziom wykształcenia	Organizacja kursów i szkoleń doszkalających
2.	Niska samoocena	Organizacja warsztatów w celu podniesienia samooceny, pokazanie celu, budzenie motywacji
3.	Bezrobocie ukryte i jawne	Kursy nadające kwalifikacje, doradztwo zawodowe
4.	Nierozbudzone potrzeby społeczne	Animacja społeczno – kulturalna: Organizowanie wyjazdów do ośrodków kultury (teatr, kino, miejsca kultu), Kontakty z innymi środowiskami, Kluby Seniora, Spotkania międzypokoleniowe
5.	Brak inicjatorów (liderów)	- Wyłonienie liderów i pomoc w doborze współpracowników (praca w zespole) - Organizacja szkoleń dla liderów
6.	Brak miejsc spotkań	Wykorzystanie istniejącej bazy (szkoły, świetlice wiejskie)
7.	Niewystarczające wsparcie ze strony instytucji	Wyznaczenie w instytucjach osób odpowiedzialnych za współpracę z grupami obywatelskimi, finanse
Organizacja czasu wolnego		
	Przyczyny problemu społecznego	Działania naprawcze
	Brak Gminnego Ośrodka Kultury Zły stan budynków wiejskich (świetlice itp.) Małe nakłady finansowe na świetlice wiejskie Zbyt mała aktywność społeczna (organizacje, liderzy) Niewielka ilość imprez integracyjnych Złe nawyki, przyzwyczajenia (TV, komputer) Brak codziennych kontaktów środowiskowych Zły stan zachowania istniejących zabytków	- Utworzenie GOK - Remonty i adaptacja budynków wiejskich pod potrzeby kultury - Organizacja szkoleń dla liderów lokalnych - pobudzanie aktywności społecznej poprzez: a) festyny integracyjne b) konkursy (różne) c) małe granty finansowe dla grup i sołectw z budżetu gminy na własne inicjatywy d) pozyskiwanie środków pozabudżetowych na w/w cele - Promocja aktywnego spędzania czasu wolnego - Wspieranie inicjatyw mieszkańców - remonty i poprawa stanu zabytków

• HIERARCHIZACJA PROBLEMÓW I POTRZEB SPOŁECZNYCH

Uczestnicy warsztatów aktualizujących strategię rozwiązywania problemów społecznych wskazali problemy wymagające najpilniejszego rozwiązania w Gminie Pacyna:

- likwidacja bezrobocia jawnego i ukrytego,
- poprawa jakości dróg,
- poprawa bazy lokalowej szkół i przedszkoli,
- organizacja wiejskich świetlic,
- promowanie gospodarstw agroturystycznych i zakładanie gospodarstw ekologicznych,

- pomoc ludziom w przekwalifikowaniu się,
- zwiększenie dostępu do kultury,
- poprawa bazy sportowej, powstanie nowych boisk,
- zapobieganie patologiom, szczególnie wśród młodzieży,
- organizacja opieki nad ludźmi starszymi,
- troska o emerytów i rencistów- organizacja ich czasu wolnego,
- aktywizacja społeczności lokalnej i wyłonienie liderów.

VI. STRATEGIA DZIAŁAŃ

1. OBOWIĄZKI GMINY NAŁOŻONE PRZEPISAMI PRAWA

Strategia gminy musi być dostosowana do zadań, jakie wspólnota samorządowa obowiązana jest realizować w zakresie polityki społecznej. Zadania te, zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, obejmują w szczególności sprawy:

1. Ochrony zdrowia,
2. Pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
3. Gminnego budownictwa mieszkaniowego,
4. Edukacji publicznej,
5. Kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
6. Kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
7. Porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego,
8. Współpracy z organizacjami pozarządowymi,
9. Współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Przepisy prawa określają, które zadania własne gminy mają charakter obowiązkowy. Przekazanie gminie w drodze ustawy nowych zadań własnych wymaga zapewnienia koniecznych środków finansowych na ich realizację w postaci zwiększenia dochodów własnych gminy lub subwencji. Ponadto ustawy mogą nakładać na gminę obowiązek wykonywania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, a także z zakresu organizacji, przygotowań i przeprowadzenia wyborów powszechnych oraz referendum.

Ponadto zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej na gminy nałożono następujące zadania

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należą:

1. Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
2. Sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej;
3. Udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
4. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
5. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
6. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
7. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej;
8. Przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
9. Opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie z niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
10. Praca socjalna;
11. Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
12. Prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych;

13. Tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną;
14. Dożywanie dzieci;
15. Sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
16. Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
17. Sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego;
18. Utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Do zadań własnych gminy należą również:

1. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
2. Przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
3. Prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
4. Podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należą:

1. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
2. Opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
3. Organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
5. Prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
6. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

2. OKREŚLENIE MISJI GMINY I OBSZARÓW INTERWENCJI

Działalność władz gminy ukierunkowana jest na zapewnienie jej mieszkańcom jak najlepszych warunków życia i wszechstronnych możliwości rozwoju. Solidaryzm społeczny i potrzeba harmonijnego, zrównoważonego rozwoju nakazuje równocześnie zwracać szczególną uwagę na te jednostki i grupy społeczne, które nie z własnej woli mają utrudniony dostęp do dóbr i usług, które ze względu na uwarunkowania społeczne i osobiste sytuacje nie biorą udziału w życiu społecznym oraz nie są w stanie w sposób naturalny korzystać z dokonujących się procesów rozwoju. Tak rozumiana polityka społeczna pozwala sformułować misję gminy Pacyna w zakresie polityki społecznej. Jest nią

Poprawa, jakości życia mieszkańców gminy, ze szczególnym uwzględnieniem osób wykluczonych społecznie i zagrożonych takim wykluczeniem.

W celu realizacji misji wytypowano 6 obszarów interwencji. W każdym z obszarów wytyczono cele do osiągnięcia oraz przedstawiono oczekiwane rezultaty proponowanych działań. Strategię działań w każdym z obszarów ujęto w formie przejrzystej tabeli pozwalającej na całościowy ogląd przyszłych zamierzeń.

Obszar interwencji 1 – Bieda

Ubóstwo Opis problemu

Encyklopedyczna definicja określa ubóstwo, jako zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokojenia potrzeb życiowych jednostki lub rodziny. W nauce i polityce interpretacja ubóstwa jest uwarunkowana różnymi postawami wartościującymi. Spór dotyczy zarówno istoty ubóstwa, jego kryteriów i mierników, przyczyn ubóstwa, jak i sposobów walki z nim, zwłaszcza roli państwa, samopomocy i solidarności społecznej oraz samoodowiedzialności jednostki. Jednakże w każdym przypadku oznacza ono dyskomfort osób bezpośrednio dotkniętych tym problemem społecznym. W gminie Pacyna podstawowymi przyczynami ubóstwa są:

1. Bezrobocie – jak przedstawiono w części opisowej ponad 85% bezrobotnych nie ma prawa do zasiłku, a ok. 40% bezrobotnych pozostaje bez pracy przez okres powyżej dwóch lat. Bezrobocie szczególnie dotkliwie odczuwane jest w gminach wiejskich, po likwidacji PGR i upadku lokalnych zakładów pracy.
2. Zatrzymanie migracji ze wsi do miasta – wysokie ceny mieszkań, jak i trudności na rynku pracy w miastach spowodowały zahamowanie procesów migracyjnych. W wyniku tych zjawisk wzrasta ukryte bezrobocie na wsi.
3. Wielodzietność – nawet wyższe od przeciętnego uposażenie rodzica zmusza wielodzietną rodzinę (np. 2+6) do życia poniżej minimum socjalnego. Sytuacja staje się szczególnie dramatyczna, kiedy rodzina wielodzietna dotknięta jest bezrobociem i uzależnieniami. Wg badań GUS ponad 70% rodzin wielodzietnych w Polsce żyje w ubóstwie.
4. Alkoholizm – uzależnienie nawet jednego z rodziców często oznacza katastrofę finansową dla całej rodziny. Uzależniony nie tylko, że sam nie przysparza rodzinie dochodów to często pozbawia rodzinę środków zdobywanych przez pozostałych jej członków.

Jak wynika z tabeli dotyczącej pomocy społecznej w gminie Pacyna pomocą w zakresie ubóstwa objęto w 2005 r. 134 rodziny, w których żyło 490 osób. Jednak jak już wcześniej wspomniano pojęcie to jest nieostre i trudno mierzalne. W niedostatku żyje znacznie więcej rodzin niż wynika to z oficjalnych statystyk.

Bezrobocie Opis problemu

Bezrobocie ściśle związane jest z funkcjonowaniem rynku pracy i oznacza większą ilość osób zdolnych do pracy (i chcących pracować) niż liczba miejsc pracy dla tych osób. Podstawową przyczyną bezrobocia na obszarze gminy jest bezrobocie strukturalne spowodowane przekształceniami gospodarczymi, zmianami technologicznymi, a także restrukturyzacją przemysłu. Sytuacja jest szczególnie dramatyczna na terenach rolniczych, gdzie zatrzymane zostały procesy migracyjne ze wsi do miasta, a rolnictwo nie jest w stanie wygenerować dodatkowych miejsc pracy. Poza swoim wymiarem ekonomicznym bezrobocie (zwłaszcza długotrwałe) wywiera ujemne skutki społeczne. Bezrobocie rodzi negatywne reakcje emocjonalne, problemy zdrowotne, pesymizm i rezygnację. W dłuższym okresie czasu dochodzi fatalizm i apatia. Bezrobotni tracą wiarę w lepszą przyszłość, mają poczucie beznadziejności, izolują się społecznie, redukują do minimum aspiracje życiowe. Długotrwałe obniża mobilność społeczną bezrobotnego i w znaczący sposób utrudnia znalezienie mu pracy w przyszłości. Szczególnie alarmujący jest poziom bezrobocia wśród kobiet i ludzi młodych. Grupy te posiadają największy potencjał możliwości życiowych i zawodowych, który niewykorzystany oznacza dotkliwą stratę dla ogółu społeczności, z drugiej działa na jednostki objęte bezrobociem szczególnie frustrująco

Pomocą społeczną z tytułu bezrobocia na terenie gminy Pacyna objętych było 113 rodzin, w których żyło 409 osób.

Cel podstawowy - WZMOCNIENIE OSÓB ŻYJĄCYCH W BIEDZIE		
Cele szczegółowe	Podejmowane działania	Oczekiwane rezultaty
<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa sytuacji ekonomicznej ludności. 2. Zmniejszenie strumienia środków kierowanych na wsparcie socjalne beneficjentów. 3. Ograniczenie negatywnych następstw ubóstwa mogących rodzić kolejne patologie (przestępczość, alkoholizm, przemoc w rodzinie). 4. Ograniczenia zjawiska bezrobocia na terenie gminy. 5. Zmniejszenie liczby osób objętych pomocą społeczną z tytułu bezrobocia. 6. Poprawa sytuacji socjalno – bytowej ludności. 7. Wzmocnienie rodzin poprzez wychowanie dzieci w duchu poszanowania dla pracy. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działania ratunkowe polegające na udzielaniu doraźnej pomocy w formie pieniężnej - świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych, zasiłków i stypendiów dla dzieci i młodzieży. 2. Zabezpieczenie jednego gorącego posiłku osobom tego pozbawionym, a w szczególności osobom bezdomnym, starym i dzieciom. 3. Zapewnienie pomocy w formie usług opiekuńczych – a w razie niemożności zaspokojenie całodobowej opieki, umieszczenie w Domu Pomocy Społecznej, zakup podręczników. 4. Łagodzenie skutków ubóstwa poprzez organizowanie robót publicznych i organizowanie prac społecznie użytecznych. 5. Praca socjalna z beneficjentami mająca na celu wskazanie umiejętnego sposobu odkrycia i wykorzystania ich własnych zasobów (praca socjalna, wsparcie psychologiczne, doradztwo zawodowe). 6. Stałe doskonalenie współpracy pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się problemem ubóstwa. 7. Stała weryfikacja przyznawanych świadczeń (głównie pieniężnych), tak, aby przyznawana pomoc trafiała do osób rzeczywiście jej potrzebujących. 8. Prowadzenie pracy socjalnej z 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmniejszenie różnic społecznych na terenie gminy. 2. Spadek przestępczości, zwłaszcza nieletnich. 3. Zahamowanie wzrostowego trendu liczby osób objętych pomocą społeczną 4. Ukończenie kursów zawodowych. 5. Podejmowanie stałej lub sezonowej pracy 6. Wiara we własne siły, zmiana postrzegania siebie i swojej rodziny, wyższa samoocena 7. Poprawa statusu rodziny w środowisku 8. Uaktywnienie osób bezrobotnych. 9. Zmniejszenie bezrobocia. 10. Poprawa sytuacji socjalno-bytowej. 11. Zmniejszenie różnic społecznych wśród mieszkańców.

	<p>bezrobotnymi, współdziałanie z Powiatowym Urzędem Pracy.</p> <p>9. Motywowanie bezrobotnych do aktywnego poszukiwania pracy, do przekwalifikowania, szkoleń, kursów.</p> <p>10. Zapobieganie poczuciu zagubienia i odrzucenia społecznego (wsparcie psychologiczne, punkt konsultacyjny).</p> <p>11. Organizowanie prac społecznie użytecznych.</p> <p>12. Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu – prace interwencyjne, roboty publiczne, staże, przygotowanie zawodowe.</p> <p>13. Wprowadzenie do szkół dodatkowych zajęć i spotkań z preorientacji zawodowej</p>	
--	--	--

Obszar interwencji 2 – Niepełnosprawność i długotrwałe choroby

Opis problemu

Niepełnosprawność to stan, w którym uszkodzenie i niewłaściwe funkcjonowanie organizmu człowieka powoduje utrudnianie, ograniczanie lub uniemożliwianie wykonywania zadań, życiowych i zawodowych oraz wypełnianie ról społecznych, biorąc pod uwagę wiek, płeć oraz czynniki środowiskowe, społeczne i kulturowe tych osób. Niepełnosprawność dotyka, zatem wszystkich aspektów życia człowieka, wpływa na jego możliwości rozwojowe, bezpośrednio przekłada się, na jakość życia.

Z punktu widzenia przepisów prawa osobami niepełnosprawnymi są te, wobec których zespoły orzekające orzekły, w jakim stopniu została naruszona sprawność organizmu. Obecnie stosowane są trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki.

Najczęściej występującą niepełnosprawnością jest niepełnosprawność fizyczna (uszkodzenia narządów ruchu i osoby z przewlekłymi schorzeniami narządów wewnętrznych), następnie niepełnosprawność sensoryczna (uszkodzenia zmysłów – słuchu i wzroku, mowy). Stosunkowo najrzadszą niepełnosprawnością jest niepełnosprawność psychiczna (osoby umysłowo upośledzone oraz osoby psychicznie chore).

Niepełnosprawność w bezpośredni sposób wpływa na sytuację społeczną osób nią dotkniętych. Poza oczywistymi barierami do pokonania w życiu codziennym (bariery architektoniczne, trudności w porozumiewaniu się, trudność w znalezieniu pracy) osoby te mogą reagować odrzuceniem kontaktów ze społeczeństwem, wytwarzać w sobie poczucie niższej wartości, pogłębiając tym samym stopień izolacji. Dlatego tak ważnym jest, by osoby te mogły normalnie funkcjonować w lokalnej społeczności, czuć się jego pełnowartościowymi członkami.

Działaniami pozwalającymi na łagodzenie skutków niepełnosprawności jest szeroko rozumiana rehabilitacja, jednak należy pamiętać o podejmowaniu działań mających na celu niedopuszczanie do powstawania niepełnosprawności w przyszłości (promocja zdrowego stylu życia, rozwój bazy sportowej, profilaktyka).

Jak wynika z raportu otwarcia będącego częścią Narodowego Programu Zdrowia do najczęstszych chorób w Polsce należą choroby układu krążenia, nowotwory złośliwe, urazy i zatrucia. Ich przyczyny wynikają zarówno z wadliwego stylu życia pacjentów (brak aktywności ruchowej, niewłaściwe nawyki żywieniowe, spożywanie alkoholu i palenie tytoniu) jak i sytuują się w środowisku społecznym (brak programów profilaktycznych, trudności w dostępie do ochrony zdrowia, brak aktywności i uzależnienie od pomocy społecznej).

Występowanie ww. jednostek chorobowych jest szczególnie dotkliwie w przypadku ich długotrwałości. Poza oczywistymi cierpieniami osób dotkniętych chorobami, ujawniają się niekorzystne zjawiska w postaci niemożności wypełniania ról życiowych, zawodowych i społecznych oraz często uzależnieniu od pomocy innych. Długotrwałej chorobie towarzyszy często ubóstwo, ponieważ osoby starsze (one najczęściej są nią dotknięte) nie dysponują wystarczającymi dochodami do pokrycia zwiększonych wydatków.

Opieką społeczną z tytułu niepełnosprawności objęto w 2005 r. w gminie 50 rodzin, w których żyło 160 osób, zaś z tytułu długotrwałych chorób odpowiednio 40 rodzin i 153 osoby.

Cel podstawowy - Działania na rzecz integracji osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych

Cele szczegółowe	Podejmowane działania	Oczekiwane rezultaty
<ol style="list-style-type: none"> 1. Inicjowanie działań zmierzających do udostępnienia osobom niepełnosprawnym środowiska fizycznego, ułatwianie dostępu do informacji i środków komunikacji międzyludzkiej. 2. Aktywizacja zawodowa i wzmocnienie pozycji osób niepełnosprawnych tak, by mogły one realizować swoje prawa na rynku pracy. 3. Budowanie zrozumienia i akceptacji dla problemów osób starszych i niepełnosprawnych; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Informowanie środowiska osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach. 2. Wspieranie osób niepełnosprawnych na rynku pracy poprzez promowanie tej grupy zawodowej wśród przedsiębiorców. 3. Działania edukacyjne w szkołach mające na celu wytworzenie pozytywnego nastawienia dla osób niepełnosprawnych i zrozumienia dla ich problemów. 4. Pomoc w okresowym wyręczaniu opiekunów rodzinnych. 5. Pomoc w wyposażaniu mieszkań chronionych dających możliwość utrzymania maksymalnie długiej samodzielności. 6. Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych uniemożliwiających dostęp do dóbr i usług osobom starym i niepełnosprawnym oraz wspieranie inicjatyw samopomocowych osób starych i niepełnosprawnych (grupy samopomocowe, Kluby Seniora, itp.). 7. Organizowanie usług opiekuńczych. 8. Powołanie Klubów Wolontariatu 9. Powstanie Klubu Seniora 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niwelowanie barier architektonicznych i komunikacyjnych. 2. Zwiększenie mobilności zawodowej osób niepełnosprawnych. 3. Przeciwdziałanie osamotnieniu i izolacji społecznej. 4. Przełamanie niechęci pracodawców wobec osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. 5. Uwzględnianie potrzeb osób niepełnosprawnych w działalności placówek użyteczności publicznej. 6. Ułatwianie osobom niepełnosprawnym codziennego kontaktu z instytucjami życia publicznego. 7. Przełamanie bariery niewiedzy i nietolerancji w stosunku do osób niepełnosprawnych. 8. Powstanie Klubu Wolontariatu 9. Powstanie Klubu Seniora

Obszar interwencji 3 - Wzmocnienie roli rodziny – Rodziny patologiczne, niewydolne wychowawczo i opiekuńczo.

Opis problemu

W złożonej rzeczywistości społecznej, tam gdzie występują ubóstwo, bezrobocie i uzależnienia szczególnie dramatyczny jest los dzieci. Często wychowują się one w dysfunkcyjnych rodzinach. Dzieci bywają niedożywione i zaniedbane, doświadczają przemocy z strony dorosłych. Poza tymi oczywistymi niedostatkami należy zauważyć, że warunki finansowe w dużym stopniu decydują o szansach edukacyjnych młodego pokolenia. Dzieci z biednych rodzin zagrożone są utrwalaniem negatywnych wzorców społecznych, ponieważ wzrastają w środowisku, w którym zanikają wzorce społeczne. Powoduje to zjawisko dziedziczenia ubóstwa i dysfunkcji występujących w rodzinie. Dlatego tak ważne są działania zarówno sferze edukacji i profilaktyki jak i rozbudowany system świadczeń pieniężnych. Uzupełnieniem działań na rzecz dziecka jest akcja dożywiania dzieci w szkołach oraz wyposażania ich w niezbędne przybory szkolne.

Z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i opieki nad dzieckiem pomocą społeczną objęte w gminie Pacyna były 34 rodziny, w których żyło 187 osób.

Cel podstawowy – Wzmocnienie roli rodziny oraz działania na rzecz dzieci i młodzieży

Cele szczegółowe	Podejmowane działania	Oczekiwane rezultaty
<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizowanie pomocy w rozwiązywaniu i ograniczaniu patologii. 2. Pomoc rodzinom w uzyskaniu samodzielności finansowej i eliminowanie postaw roszczeniowych. 3. Promowanie tradycyjnych wartości rodzinnych. 4. Zapobieganie dziedziczeniu patologii i wyrastaniu kolejnych pokoleń w rodzinie utrzymujących się z pomocy społecznej. 5. Przygotowanie dzieci i młodzieży z rodzin patologicznych do samodzielności w dorosłym życiu. 6. Zagospodarowanie wolnego czasu dla dzieci i młodzieży 7. Promocja dzieci i młodzieży uzdolnionej oraz inne działania aktywizujące 8. Działania na rzecz najmłodszych 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Informowanie rodzin o dostępnych formach pomocy. 2. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie nowoczesnych metod wychowawczych. 3. Koordynacja działań i współpraca ośrodka pomocy społecznej, szkoły, instytucji kościelnych w zakresie wsparcia udzielanego rodzinie. 4. Działania korekcyjno – edukacyjne mające na celu ograniczenie przemocy w rodzinie skierowane do potencjalnych sprawców przemocy w rodzinie. 5. Stworzenie dzieciom i młodzieży alternatywnych metod spędzania wolnego czasu (świetlice środowiskowe, kawiarenki internetowe, zajęcia sportowe, itp.). 6. Organizacja dla dzieci i młodzieży wypoczynku w czasie wolnym od zajęć lekcyjnych 7. Wspieranie dzieci i młodzieży do udziału w konkursach, olimpiadach, przeglądach itd. 8. Promocja uzdolnionych uczniów (prezentacje publiczne, nagrody, stypendia) 9. Powstawanie placów zabaw 10. Organizacja przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego 11. Organizacja prezentacji przedszkolaków 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona przed negatywnym wpływami środowiska. 2. Hamowanie rozwoju zjawisk patologicznych. 3. Poprawa sytuacji socjalno-bytowej. 4. Zmniejszenie patologii w rodzinach. 5. Zapobieganie poczuciu bezradności i osamotnienia. 6. Wprowadzenie stałych form prezentacji młodzieży: konkursy, przeglądy, prezentacje 7. Wprowadzenie systemu nagród dla uzdolnionej i aktywnej młodzieży (stypendia, nagrody, prezentacje publiczne) 8. Powstanie Klubów Wolontariatu 9. Wpływ na świadomość mieszkańców, że aktywność młodzieży to priorytet na współczesnym rynku pracy 10. Zwiększenie aktywności młodzieży i rodziców 11. Powstanie stałych form wychowania przedszkolnego 12. Wprowadzenie systemu prezentacji najmłodszych (w czasie imprez lokalnych lub niezależne spotkania) 13. Zaangażowanie rodziców, dziadków w prace w przedszkolu, na placu zabaw

Obszar interwencji 4 – Alkoholizm i narkomania

Opis problemu

Spożywanie alkoholu w nadmiernych ilościach niesie ze sobą wiele negatywnych konsekwencji, a w skrajnym wypadku prowadzi do uzależnienia. Konsekwencje nadużywania alkoholu są wielorakie. Można je podzielić na:

- fizjologiczne (zatrucia, choroby narządów wewnętrznych);
- problemy psychologiczne i egzystencjalne (próby samobójcze, wyobcowanie, zamknięcie się w sobie);
- problemy wypadków (wypadki w pracy i wypadki drogowe);
- dotyczące zachowania i ról społecznych.

Alkoholizm jest poważnym problemem społecznym, rzutującym na pozostałe sfery życia i generującym inne problemy społeczne. W szczególności alkohol prowadzi do wzrostu przestępczości, pogłębia ubóstwo, wywołuje przemoc w rodzinie. Dotyka coraz częściej młodzież, a w skrajnych przypadkach nawet dzieci w wieku szkolnym. Aby go zwalczyć potrzebne są nie tylko programy dla już uzależnionych, ale również działania profilaktyczne zapobiegające uzależnieniom. Spowodowane jest to ofensywą reklamową zwłaszcza producentów piwa, adresowaną do ludzi młodych. Kampanie reklamowe odniosły pożądany z punktu widzenia wytwórców efekt i spożycie piwa systematycznie wzrasta. Osoby te narażone są na zwiększone ryzyko rozwoju choroby alkoholowej.

Z tytułu alkoholizmu pomocy udzielono w gminie 17 rodzinom, w których żyło 50 osób.

Na terenie gminy nie stwierdzono problemu narkomanii. Lokalna policja na bieżąco monitoruje sytuację w tym zakresie poprzez:

- bieżące kontrole połączone z penetracją środowiska;
- kontakt ze szkołami i organizacjami pozarządowymi.

Prowadzone są również pogadanki z organizatorami różnorodnych imprez typu festyny czy dyskoteki pod kątem sprzedaży alkoholu na tych imprezach, w sposób zgodny z przepisami prawa.

Cel podstawowy – Łagodzenie negatywnych skutków alkoholizmu na terenie gminy oraz działania na rzecz ograniczenia kręgu osób uzależnionych.

Cele szczegółowe	Podejmowane działania	Oczekiwane rezultaty
<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. 2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży. 3. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja programów terapeutycznych dla mieszkańców gminy z uwzględnieniem specjalistycznych programów dla młodzieży. 2. Rozmowy motywacyjne, objęcie pomocą terapeutyczną, psychospołeczną osób, które podjęły leczenie odwykowe. 3. Wspieranie i włączenie się do kampanii ogólnopolskich, regionalnych, lokalnych w zakresie i uzależnień i przemocy wobec dzieci. 4. Wdrażanie programów edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia. 5. Pomoc terapeutyczna dla osób uzależnionych i ich rodzin (punkt terapeutyczny). 6. Otoczenie opieką rodzin osób uzależnionych i udzielenie im pomocy, w tym dotyczącej przemocy w rodzinie. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczenie spożycia alkoholu przez mieszkańców gminy. 2. Zmniejszenie się liczby osób uzależnionych. 3. Redukcja zjawiska przemocy w rodzinie, których sprawcami były osoby działające pod wpływem alkoholu. 4. Zmniejszenie strumienia środków pieniężnych kierowanych do osób uzależnionych i ich rodzin. 5. Ograniczenie zjawiska ubóstwa.

Obszar interwencji 5 – integracja społeczna

Opis problemu

Na terenie gminy Pacyna istnieją słabe więzi międzyludzkie. Mieszkańcy nie angażują się w większości w pomoc sąsiedzką. Największe przejawy aktywności pojawiają się w przypadku klęsk i zagrożenia życia.

Brakuje inicjatyw własnych mieszkańców idących w kierunku zadbania o wygląd wsi, domostw, wychodzenia z inicjatywą rozwoju gminy.

Należy podjąć działania, aby zintegrować mieszkańców, wzmocnić istniejące organizacje pozarządowe, wyszkolić liderów lokalnych i stworzyć system promocji zarówno gminy jak i działalności społecznej

Cel podstawowy – Wzrost aktywności społecznej		
Cele szczegółowe	Podjęte działania	Oczekiwane rezultaty
1. Organizacja imprez lokalnych 2. Wzmocnienie Liderów 3. Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańcom gminy	1.Noc Świętojańska 2.Puchar Wójta Gminy Pacyna 3.Festyn Gminny 4.Biegi przełajowe 5.Gminne zawody strażackie /Dzień Strażaka/ 6.Dożynki gminne 7. Zabawy ludowe 8.Gminny Przegląd Zespołów Folklorystycznych 9.Szkolenia dla liderów 10.Wjazdy studyjne 11.Założenie gminnego stowarzyszenia 12.Powstanie Programu Współpracy organizacji pozarządowych z gminą 13.Nagradzanie liderów 14.Promocja aktywności społecznej 15.Promocja działań społecznych 16.Utworzenie kół gospodyń wiejskich 17.Imprezy czytelnicze – wzmocnienie roli Biblioteki 18.Utworzenie w bibliotece punktu informacji obywatelskiej 19.Modernizacja i doposażenie budynków OSP na terenie gminy Pacyna 20.Utworzenie Centrum Aktywności Lokalnej 21.Utworzenie archiwum kultury ludowej 22.Organizacja warsztatów kulinarnych, zajęć artystycznych, wyjazdów turystycznych i kulturalnych, rajdów rowerowych i imprez okolicznościowych	1.Zwiększona liczba uczestników imprez lokalnych 2. Poprawa, jakości organizacji imprez 3.Zwiększenie atrakcyjności organizowanych imprez 4.Większe zaangażowanie mieszkańców w organizację działań 5.Lepsza promocja imprez lokalnych 6.Liderzy nauczą się: *jak zarządzać organizacją, *jak występować o dotacje, *jak realizować projekt, *jak rozliczać projekt 7.Powstanie nowych organizacji 8.Powstanie dokument: „Program Współpracy” 9.Ustanowienie tytułów: *lider społeczności lokalnej *animator kultury i edukacji *sportowiec roku 11.Ufundowanie nagród 12.Założenie strony internetowej promującej aktywność społeczną 13.Stała promocja w mediach 14.Wydanie folderu 15.Spotkania z ciekawymi ludźmi 16.Powstaną nowe miejsca spotkań 17.Poprawa sprawności fizycznej społeczności 18.Znajomość potraw regionalnych 19.Wypracowanie różnych form współpracy lokalnej

Obszar interwencji 6 – Infrastruktura pomocy społecznej

Opis problemu

Ogrom wyzwań i problemów społecznych, jakie stoją przed służbami socjalnymi sprawiają, że konieczne jest ich wyposażenie w nowoczesne metody i narzędzia pracy. W rzeczywistości infrastruktura pomocy społecznej w skali lokalnej jest często niedoinwestowana, przestarzała technicznie, a same instytucje cierpią na braki kadrowe. Najczęstszą przyczyną takiego stanu rzeczy jest brak środków na doposażenie Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej, choć często wynika to również z braku świadomości lokalnych władz i niedoceniań przydatności nowoczesnych i sprawnych służb socjalnych. Tymczasem rejony pracy socjalnej są zbyt duże w stosunku do szczupłej obsady kadrowej ośrodków. Powoduje to przeciążenie pracowników, brak czasu na dokładne zapoznanie się z położeniem potencjalnych klientów pomocy społecznej. Brak również czasu i środków na weryfikację przyznanych świadczeń, co często prowadzi do nadużyć i nieprawidłowości. Sprawne, dobrze wyposażone, kompetentne służby socjalne są skuteczniejsze w swoich działaniach, co czyni ich pracę bardziej wydajną i prowadzi do lepszego wykorzystania ograniczonych środków, którymi dysponują.

Cel podstawowy – Zwiększenie oddziaływania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pacynie

Cele szczegółowe	Podejmowane działania	Oczekiwane rezultaty
<p>4. Racjonalizacja strumienia środków kierowanych na pomoc społeczną.</p> <p>5. Poprawa poziomu bezpieczeństwa socjalnego na terenie gminy.</p> <p>6. Budowa pozytywnego wizerunku służb socjalnych wśród mieszkańców gminy.</p> <p>7. Wzrost poziomu akceptacji mieszkańców dla realizowanych programów z zakresu pomocy społecznej.</p>	<p>1. Wzmocnienie kadrowe Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pacynie.</p> <p>2. Współpraca GOPS z organizacjami społecznymi i koordynacja wspólnie podejmowanych działań.</p> <p>3. Wprowadzenie nowoczesnych metod pracy i podnoszenie kwalifikacji osób zatrudnionych w GOPS w Pacynie.</p> <p>4. Weryfikacja przyznawanych świadczeń tak, aby pomoc trafiała do najbardziej potrzebujących.</p> <p>5. Udział pracowników GOPS w szkoleniach, kursach, warsztatach.</p> <p>6. Wymiana doświadczeń, korzystanie z pozytywnych wzorców innych gmin.</p>	<p>1. Zaangażowanie mieszkańców w realizowane programy socjalne.</p> <p>2. Budowa wolontariatu na terenie gminy.</p> <p>3. Lepsze rozeznanie potrzeb potencjalnych beneficjentów pomocy społecznej.</p> <p>4. Ograniczenie nieprawidłowości i wyłudzeń pomocy społecznej.</p> <p>5. Ograniczenie postaw roszczeniowych wśród osób objętych pomocą społeczną.</p>

3. FINANSOWANIE STRATEGII

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w Strategii jest jej finansowanie. Przewiduje się następujące źródła finansowania proponowanych działań:

1. Środki własne pochodzące z budżetu gminy finansowane z jej dochodów;
2. Środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje);
3. Środki funduszy krajowych (Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych);
4. Środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny);
5. Środki w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich.

Starostwo Powiatowe w Gostyninie

Zgodnie z ogłoszonymi konkursami, pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego:

Zgodnie z ogłoszonymi konkursami poszczególnych Departamentów:

- Kultury, Promocji i Turystyki
- Edukacji Publicznej i Sportu
- Zdrowia
- Rolnictwa i Modernizacji Terenów Wiejskich

Więcej informacji na str. www.mazovia.pl

Europejski Fundusz Społeczny (EFS) – jest najważniejszym instrumentem Unii Europejskiej w zakresie przeciwdziałaniu bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich. EFS wspiera działania podejmowane w ramach Europejskiej Strategii Zatrudnienia. Środki Europejskiego Funduszu Społecznego przeznacza się w Polsce na realizację Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich, Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego oraz Inicjatywy Wspólnotowej EQUER. Priorytety EFS realizowane są w ramach opięciu obszarów wsparcia, które obejmują:

- o **Aktywną politykę rynku pracy** mającą na celu przeciwdziałanie i zapobieganie bezrobociu, przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet, ułatwianie ponownej integracji z rynkiem pracy długotrwale bezrobotnych, a także wspieranie integracji zawodowej ludzi młodych oraz osób powracających na rynek pracy po okresie nieobecności na nim;
- o **Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego** mające na celu ograniczenie zjawiska marginalizacji społecznej i przygotowanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do wejścia na rynek pracy, utrzymania zatrudnienia lub powrotu do czynnego życia zawodowego. Skierowane jest ono do osób, które ze względu na trudną sytuację życiową nie potrafią samodzielnie odnaleźć się na rynku pracy, nie potrafią rozwiązać osobistych i zawodowych problemów korzystając długotrwale w sposób bierny ze świadczeń pomocy społecznej;
- o **Kształcenie ustawiczne** mające na celu ułatwienie i polepszenie dostępu do rynku pracy oraz integrację z rynkiem pracy, podwyższenie i utrzymanie potencjału zatrudnieniowego osób oraz promowanie mobilności zawodowej, poprzez zwiększenie dostępu do szkoleń zawodowych, edukacji oraz doradztwa;
- o **Doskonalenie kadr gospodarki (promocja potencjału adaptacyjnego) oraz rozwój przedsiębiorczości** poprzez promocję wykwalifikowanej, przeszkolonej i zdolnej do adaptacji do zmiennych warunków pracy kadry pracowniczej, popieranie innowacyjności i potencjału adaptacyjnego w zakresie organizacji pracy rozwijanie przedsiębiorczości oraz warunków sprzyjających tworzeniu miejsc pracy i podwyższaniu kwalifikacji, rozwój potencjału ludzkiego w sferze badań, nauki i technologii;
- o **Zwiększenie dostępu i uczestnictwa kobiet na rynku pracy**, włączenie z możliwością rozwijania kariery zawodowej, zwiększeniem dostępu kobiet do nowych miejsc pracy, pomocą w uruchamianiu działalności gospodarczej, a także działania zakładające

zmniejszenie dysproporcji, których podstawą jest dyskryminacja ze względu na płeć zarówno w ramach pionowych, jak i poziomych struktur rynku pracy.

Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweski Mechanizm Finansowy – działania pomocowe planowane w latach 2004-2009. Środki z tych źródeł mają przyczynić się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Projekty finansowane z tych środków powinny być zbieżne z wszystkimi projektami realizowanymi w ramach funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności oraz innych przedsięwzięć finansowanych przez Unię Europejską. W dziedzinie społecznej wyróżniono priorytety:

- **rozwój zasobów ludzkich** – promowanie wykształcenia i szkoleń dla pracowników administracji samorządowej, rozwój zasobów kadrowych na poziomie regionalnym, doskonalenie wiedzy i umiejętności zawodowych pracowników administracji powiatowej i gminnej,
- **opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem** – podniesienie poziomu życia przez wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie opieki zdrowotnej, programy wspierające zdrowie rodziny, promocja zdrowia i profilaktyki, zapobieganie przestępczości wśród dzieci i młodzieży, integracja społeczna dzieci niepełnosprawnych.

Fundusz dla Organizacji Pozarządowych (FOP) został ustanowiony w ramach Mechanizmów Finansowych i przeznaczony jest dla organizacji pozarządowych na realizację przedsięwzięć o charakterze niedochodowym, przyczyniających się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie EOG, zwiększenia roli społeczeństwa obywatelskiego Polsce oraz zacieśnianie współpracy pomiędzy Polską a Państwami - Darczyńcami.

Fundusz dla Organizacji Pozarządowych to trzy komponenty, które obsługiwane będą przez dwóch niezależnych Operatorów:

1. **Demokracja i społeczeństwo obywatelskie** - Operator: **Fundacja "Fundusz Współpracy"**
2. **Ochrona środowiska i zrównoważony rozwój** - Operator: **ECORYS Polska**
3. **Równe szanse i integracja społeczna** - Operator: **ECORYS Polska**

EQUAL – jedna z czterech (EQUAL, INTERREG, LEADER+, URBAN), przewidzianych na lata 2000-2006, Inicjatyw Wspólnotowych. W ramach EQUAL wsparcie kierowane jest dla projektów mających na celu współpracę transnarodową służącą promowaniu nowych sposobów zwalczania wszelkich form dyskryminacji i nierówności na rynku pracy (zarówno wśród osób bezrobotnych, jak i zatrudnionych). Inicjatywa ta finansowana jest z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Program Access – inicjatywa Unii Europejskiej, mającą na celu wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Program jest skierowany na wspieranie działań organizacji pozarządowych i organizacji nienastawionych na zysk w następujących dwóch głównych obszarach:

- działania ułatwiające proces przejmowania i wdrażania prawodawstwa UE w dziedzinach: ochrona środowiska i rozwój społeczno-gospodarczy,
- działania w sferze polityki społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożonych marginalizacją grup społecznych.

Programy wspierające działania na rzecz osób bezrobotnych lub zagrożonych bezrobociem:

- **Program „PIERWSZA PRACA”** - podstawowym jego celem jest nie dopuszczenie do tego, aby absolwenci szkół stawali się i pozostawali bezrobotnymi. Niezbędne jest zatem zwiększenie szans absolwentów na uzyskanie pierwszego doświadczenia zawodowego. Intencją programu jest pobudzenie aktywności lokalnej w projektowaniu przyszłości

zawodowej, uruchomienie mechanizmów rozwiązywania lokalnych problemów społecznych poprzez angażowanie młodych osób do pracy w organizacjach pozarządowych w charakterze wolontariuszy, sprzyjanie projektom wzmacniającym zdolność do samodzielnego poruszania się po rynku pracy, do samokształcenia i kreatywności. Program obejmuje 5 segmentów:

- małe i średnie przedsiębiorstwa,
  - samozatrudnienie,
  - kształcenie,
  - wolontariat,
  - informacja, poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy.
- **Program „ABSOLWENT”** – organizowany przez urzędy pracy program pomagający w starcie zawodowym absolwentom szkół wyższych, wykorzystujący środki z Funduszu Pracy.
  - **Program „JUNIOR”** – celem jest aktywizacja zawodowa młodych osób niepełnosprawnych z wykorzystaniem środków z Funduszu Pracy i Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Zakłada on udział trenera pracy odpowiadającego za przygotowanie osoby niepełnosprawnej do podjęcia pracy.
  - 1. **Program „50 PLUS”** – zakłada konieczność podwyższenia produktywności i konkurencyjności osób zdolnych do pracy, podjęcia zdecydowanych działań w celu utrzymania i przywracania do zatrudnienia osób w wieku powyżej 50 lat. Przewiduje się, że realizacja celów programu przyczyni się do zaktywizowania rocznie około 50-80 tys. osób bezrobotnych oraz pobierających zasiłki i świadczenia przedemerytalne.

Do najważniejszych funduszy unijnych wspierających edukację należą:

- **SOCRATES** – jego zadaniem jest rozszerzanie współpracy europejskiej w dziedzinie edukacji, która obejmuje dzieci, młodzież i dorosłych. Przystąpienie Polski do programu SOCRATES nastąpiło w marcu 1998 roku, do roku 2006 realizowana jest II faza programu.
- **COMENIUS** - wspiera inicjatywy mające na celu podniesienie jakości edukacji szkolnej i promowanie świadomości wymiaru europejskiego w procesach edukacyjnych, czyli pomaga w kształtowaniu poczucia przynależności do szerszej i otwartej na świat społeczności europejskiej.
- **ERASMUS** – jego celem jest podnoszenie poziomu kształcenia i wzmacnianie jego europejskiego wymiaru w szkołach wyższych. W Polsce prawo uczestnictwa w programie Erasmus mają państwowe i prywatne szkoły wyższe wpisane do rejestru Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu, kształcące studentów na poziomie licencjackim, inżynierskim, magisterskim, doktoranckim.
- **LEONARDO DA VINCI** - program stworzony z myślą o promocji i poprawie jakości systemów kształcenia i szkolenia zawodowego. Program ten jest kontynuacją wcześniejszych programów UE w zakresie: wstępnego kształcenia zawodowego, kształcenia ustawicznego, kształcenia otwartego i na odległość, doskonalenia umiejętności językowych, wspierania współpracy uczelni i przedsiębiorstw w zakresie transferu nowych technologii oraz wyrównywania szans dostępu różnych grup społecznych do rynku pracy.
- **Program MŁODZIEŻ** – składa się z pięciu części różniących się rodzajem wspieranej działalności:
  - Akcja 1: Młodzież dla Europy – Wymiana Młodzieży - polega na realizacji wspólnego pomysłu przez grupę młodych ludzi różnej narodowości.
  - Akcja 2: Wolontariat Europejski – EVS Wolontariat – umożliwi młodym kilkumiesięczne wyjazdy za granicę do pracy społecznej.

- Akcja 3: Inicjatywy Młodzieżowe – dofinansowanie na konkretne przedsięwzięcia o charakterze lokalnym, inicjowanych i realizowanych przez młodzież.
- Akcja 4 Wspólne Działania - przedsięwzięcia łączące edukację szkolną, pozaszkolną oraz szkolenie zawodowe, czyli trzy programy edukacyjne Unii Europejskiej: SOCRATRES, MŁODZIEŻ I LEONARDO DA VINCI.
- Akcja 5: Działania Wspierające – staże, seminaria, wizyty, kursy, sieci informacyjne oraz inne działania, dzięki którym uczestnicy podnoszą swoje kwalifikacje.
- **TEMPUS** - jest programem wspierającym współpracę między uczelniami z krajów UE i z krajów partnerskich, a także pomagającym w podnoszeniu jakości kształcenia i reformy w sektorze szkolnictwa wyższego. W chwili obecnej realizowany jest program TEMPUS III przewidziany na lata 2000–2006, którego celem jest wspieranie procesu zmian i reform w krajach partnerskich (będących beneficjentami programu) poprzez pomoc w realizacji różnorodnych przedsięwzięć w sferze szkolnictwa wyższego (wielostronne projekty międzynarodowe, mobilność).

Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich realizowany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Składane projekty realizują cel strategiczny *Podstawowych działań Ministra Pracy i Polityki Społecznej w zakresie wydatkowania rezerwy celowej Fundusz Inicjatyw Obywatelskich budżetu państwa na 2008 r.*, **jakim jest zwiększenie udziału sektora organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych, w ramach kształtowanych i prowadzonych na zasadach partnerstwa i pomocniczości polityk publicznych.**

Osiągnięcie celu strategicznego będzie możliwe poprzez wsparcie:

- indywidualnych działań inicjowanych przez organizacje pozarządowe w zakresie realizacji zadań publicznych,
- wspólnych inicjatyw obywatelskich w ramach partnerstwa publiczno - społecznego,
- wspólnych działań podejmowanych w ramach partnerstwa wewnątrz sektora pozarządowego,
- promocji dobrych praktyk, modelowych rozwiązań w zakresie funkcjonowania zasady pomocniczości, standardów współpracy, kształtowania demokratycznego ładu społecznego.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Celem głównym Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki jest wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej.

Cele szczegółowe opracowane na podstawie diagnozy społeczno-ekonomicznej to:

Cel 1. Dopasowanie zasobów pracy do zmieniającej się sytuacji na rynku pracy.

Cel 2. Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego.

Cel 3. Podniesienie poziomu i jakości wykształcenia społeczeństwa.

Cel 4. Wsparcie dla budowy sprawnego i partnerskiego państwa.

Cel 5. Wzrost spójności terytorialnej.

W PO KL można wyróżnić komponent centralny i komponent regionalny:

▪ **Komponent centralny:**

Priorytet I: Zatrudnienie i integracja społeczna

Priorytet II: Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących

Priorytet III: Wysoka jakość systemu oświaty

Priorytet IV: Szkolnictwo wyższe i nauka

Priorytet V: Dobre rządzenie

▪ **Komponent regionalny:**

Priorytet VI: Rynek pracy otwarty dla wszystkich

Priorytet VII: Promocja integracji społecznej

Priorytet VIII: Regionalne kadry gospodarki

Priorytet IX: Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach

Priorytet X: Pomoc Techniczna

Pozarządowe instytucje i fundacje wspierające działania w sferze polityki społecznej:

Organizacje pozarządowe, zwane również „trzecim sektorem”, skupione wokół różnorodnych problemów życia społecznego stanowią jeden z filarów współczesnych społeczeństw demokratycznych. Niektóre organizacje mają charakter pojedynczych działań (lokalne), inne mają bardziej rozbudowane struktury w postaci oddziałów terenowych.

Poniżej przedstawiono kilka najbardziej znanych organizacji pozarządowych działających w Polsce.

- **Fundacja dla Polski** – jej zadaniem jest działanie na rzecz rozwoju polskich organizacji pozarządowych. Fundacja wspiera nowatorskie projekty w dziedzinie pomocy społecznej, oświaty, kultury i rozwoju lokalnego.

W ramach Fundacji dla Polski działają m.in.:

- **Program Rozwoju Regionalnego i Lokalnego** – wspiera rozwój produkcji i sprzedaży produktów regionalnych, co wzmacnia lokalne rynki pracy oraz rozwój regionów.
  - **Fundusz im. A. Bączkowskiego** – propaguje idee służby publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem dialogu społecznego i reform w sferze polityki społecznej.
  - **Fundusz im. M. Baczeko i P. Zakrzewskiego** – wspiera rozwój młodych architektów i inżynierów budowlanych zainteresowanych proekologicznymi i energooszczędnymi rozwiązaniami w dziedzinie budownictwa społeczno-publicznego, renowacji starego budownictwa i jego adaptacji na cele społeczne.
  - **Polsko-Francuski Fundusz Współpracy** – współpraca w dziedzinie kształcenia zawodowego (podstawowego i ustawicznego), na zasadach partnerskiej współdziałania z przedsiębiorstwami oraz z samorządami obu krajów.
  - **Fundusz Krzyś** - ma na celu poprawę warunków życia dzieci żyjących w Domach Małych Dzieci.
  - **Fundusz na Rzecz Dzieci z Wadami Serca** - celem jest pomoc dzieciom z wadami serca poprzez wsparcie dla rodziców uczestniczących we wszystkich etapach leczenia, umożliwienie dzieciom kontaktu z innymi dziećmi z wadami serca oraz informowanie o możliwościach wykrywania i leczenia skomplikowanych wad serca w Polsce.
  - **Program Dzieci Ulicy** - adresowany do lokalnych organizacji pozarządowych prowadzących pracę środowiskową z dziećmi i młodzieżą, dla których ulica stała się miejscem życia
- **Polska Akcja Humanitarna** – współpracuje z organizacjami pozarządowymi i agendami ONZ przy realizacji swoich zadań statutowych, zarówno w Polsce i za granicą. Pomaga głównie uchodźcom. W Polsce najbardziej znana jest program dożywiania dzieci w szkołach i świetlicach – **Pajacyk** (prowadzony od 1998 roku).
  - **Fundacja im. Stefana Batorego** – udziela wsparcia finansowego w ramach wyznaczonych programów na realizację projektów z dziedzin: nauka, społeczeństwo obywatelskie, medycyna, zdrowie, środowisko, kultura i organizacje pozarządowe.
  - **Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży** - przyznaje dotacje na programy prewencyjno-rozwojowe dla dzieci i młodzieży.
  - **Fundacja PZU** wspiera organizację wypoczynku dzieci i młodzieży, wzbogacenie oferty edukacyjnej na terenach wiejskich oraz integrację osób niepełnosprawnych

- **Caritas** - największa organizacja charytatywna związana Kościołem i realizująca swą pomoc w kraju i zagranicą. Do najważniejszych obszarów zaangażowania Caritas należą problemy dotyczące:
  - kryzysu środowiska rodzinnego,
  - przeprowadzania leczenia i rehabilitacji, oraz leczenia uzależnień (narkomani),
  - problemów osób ubogich i bezdomnych, a także imigrantów i uchodźców,
  - pomocy dla ofiary klęsk żywiołowych,
  - pomocy dla osób starszych – stworzono tzn. Stacje opieki Caritas (placówki opieki pielęgnacyjnej nad starszymi osobami chorymi i niepełnosprawnymi),
  - pomocy dla osób bezrobotnych – realizowano projekt “Aktywizacja personalna, zawodowa i społeczna osób długotrwale bezrobotnych”. W ramach Caritas Polska (posiada strukturę diecezjalną) i struktur Caritas diecezjalnych powstają tzw. BAB-y, czyli Biura Aktywizacji Bezrobotnych.

Działalność Caritas Polska jest prowadzona programowo i profesjonalnie, natomiast parafie kościelne prowadzą akcję organizującą pomoc dla swoich parafian okazjonalnie.

- **MONAR** – stowarzyszenie, które od 1981 roku prowadzi szereg działań profilaktycznych propagujących życie bez narkotyków, promocję zdrowia (przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się wirusa HIV i innych chorób zakaźnych), przeciwdziałanie kryminalizacji. MONAR prowadzi pracę środowiskowe, Świetlice Socjoterapeutyczne, programy edukacyjne i alternatywne.
  - programy dla osób aktywnie używających narkotyki, ukierunkowane na poprawę ich sytuacji zdrowotnej i socjalnej oraz programy redukcji szkód spowodowanych używaniem narkotyków. MONAR oferuje osobom z problemem narkotykowym pomoc specjalistyczną w zakresie konsultacji, poradnictwa, terapii indywidualnej i grupowej oraz detoksykację, pomoc ambulatoryjną oraz stacjonarną terapię i rehabilitację dla osób uzależnionych.
  - pomoc dla osób bezdomnych, samotnych, chorych terminalnie. „**Ruch Wychodzenia z Bezdomności MARKOT**” – założony został w ramach Stowarzyszenia MONAR w roku 1993 i adresowany jest do ludzi bezdomnych, samotnych, skrzywdzonych społecznie, ofiar przemocy domowej, niepełnosprawnych społecznie. W chwili obecnej istnieją w Polsce 62 domy Markot, w roku 2003 z tej pomocy skorzystało ponad 15 000 osób.
  - pomoc dla osób opuszczających zakłady karne, żyjących na marginesie życia – wykluczonych społecznie. MONAR we współpracy z Centralnym Zarządem Służb Więziennych prowadzi programy w placówkach penitencjarnych oraz oferuje pomoc terapeutyczną osobom opuszczającym zakłady karne.
- **Fundacja J&S Pro Bono Poloniae** – wspiera inicjatywy społeczne realizowane przez organizacje pozarządowe, dofinansowuje programy na rzecz poprawy sytuacji w lokalnych społecznościach, np.: program dla dzieci i młodzieży, stypendialny, dla kultury.
- **Fundacja Brata Alberta** – zajmuje się opieką nad ludźmi chorymi, starszymi, ubogimi oraz znajdującymi się na marginesie życia. Fundacja oferuje schronienie, posiłek, opiekę lekarską.
- „**Porozumienie Bez Barrier**” – pomaga łamać stereotypy oraz bariery utrudniające osobom z upośledzeniem fizycznym i psychicznym życie w społeczeństwie.
- **Fundacje** pomagające w ratowaniu zdrowia i życia dzieci to m.in.: Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, Fundacja Jolanty Kwaśniewskiej, Fundacji TVN „Nie jesteś sam”, Fundacja Polsat.
- **Współpraca z regionalnymi organizacjami pozarządowymi** – realizacja wspólnych projektów i działań.

4. HARMONOGRAM REALIZACJI CELÓW

Rodzaj i zakres działań wytyczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Pacyna powodują, że okres ich realizacji musi być stosunkowo długi. Działania w obszarach 1 – 5 są tak rozległe, a materia społeczna tak złożona, że realizacja celów w tych obszarach przewidywana jest w całym okresie trwania programu w ramach pracy ciągłej. Wyjątkiem jest realizacja zadań w obszarze 6, których wykonanie, choć uzależnione od posiadanych środków, przewidywane jest na lata 2007 – 2010.

5. MONITOROWANIE STRATEGII

W celu śledzenia postępów w realizacji strategii będzie ona na bieżąco monitorowana. Monitorowanie pozwoli z jednej strony na ocenę oczekiwanych wyników już przyjętych zadań, jak i ewentualne korekty w tych zadaniach. Strategia z założenia jest dokumentem otwartym, natomiast jej materia (rzeczywistość społeczna) podlega ciągłym zmianom. Dlatego też konieczne jest elastyczne reagowanie na pojawiające się problemy i wyzwania. Oceny tej dokonywać będzie powołany przez Wójta Gminy Pacyna trzyosobowy Zespół Zadaniowy ds. Wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, którego jednym z członków będzie pracownik GOPS. Zespół przynajmniej raz w roku składać będzie Wójtowi sprawozdanie z realizacji Strategii a także proponował (o ile to będzie konieczne) korekty Strategii i uwagi na temat przebiegu zadań.

Monitorowanie umożliwi:

1. Bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągania celów,
2. Prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,
3. Dokonanie bieżących korekt i poprawek,
4. Podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych,
5. Informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.

Wskaźnikiem osiągnięć realizacji misji i celów podstawowych będzie zmniejszająca się ilość świadczeniobiorców oraz zmniejszanie się strumienia środków na bezpośrednie wsparcie najbardziej potrzebujących.

6. REALIZATORZY STRATEGII I PODMIOTY WSPIERAJĄCE

Realizacja postanowień Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest obowiązkiem władzy wykonawczej gminy, a więc Wójta Gminy Pacyna. Dysponuje on niezbędnym w tym celu aparatem wykonawczym. We wprowadzaniu w życie poszczególnych celów czynnie uczestniczyć będą również pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pacynie. Ponadto w realizacji strategii można oczekiwać wsparcia i pomocy niżej wymienionych instytucji:

1. Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie;
2. Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności przy PCPR;
3. Powiatowego Urzędu Pracy;
4. Poradnia Pedagogiczno – Wychowawczej w Gostyninie;
5. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
6. Policji;
7. Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Medyk”;
8. Parafii mieszczących się na terenie gminy;
9. Organizacji pozarządowych;
10. Placówek oświatowych.

VII. WDRAŻANIE STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Pacyna zostanie przyjęta w formie uchwały Rady Gminy. Wdrażane zmiany będą również podlegały uchwaleniu przez Radę Gminy. Zmiany w Strategii inicjowane będą przez Wójta Gminy Pacyna, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz grupy społeczno-gospodarcze uczestniczące w procesie wdrażania i realizacji Strategii.

Wdrażaniem, realizacją i prowadzeniem monitoringu nadzorować będzie Wójt Gminy we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz Urzędem Gminy. Oceną realizacji strategii zajmować się będzie Rada Gminy. Bazą informacji statystycznej, gromadzonej na potrzeby wskaźników monitorowania będą informacje statystyczne będące w posiadaniu GOPS, UG oraz dane otrzymane od instytucji, organizacji i grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji Strategii.

Do sprawnego wdrażania Strategii powołuje się Zespół Zadaniowy, który opracowywał będzie raz do roku raporty z realizacji strategii, które przedstawiane zostaną Radzie Gminy.

Lista członków Podzespołów Zadaniowych pracujących nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pacyna

A. Podzespół zadaniowy: Koordynacja

(koordynacja prac, wykazanie spójność strategii z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu i powszechnie obowiązującymi przepisami prawa)

1. Jóźwik Agnieszka – przewodniczący – pracownik Urzędu Gminy w Pacynie

2. Obidowska Maria – radna Rady Gminy w Pacynie

3. Szymańska Maria – skarbnik Urzędu Gminy w Pacynie

B. Podzespół zadaniowy: Wzmocnienie roli rodziny oraz działania na rzecz dzieci i młodzieży oraz Wzrost aktywności społecznej

(diagnoza stanu, planowanie strategiczne i operacyjne)

1. Malejka Mirosław – pracownik Urzędu Gminy w Pacynie - **koordynator**

2. Rączka Katarzyna – dyrektor Biblioteki Gminnej w Pacynie.

3. Jacek Studziński – nauczyciel ZS w Pacynie

4. Dominik Serwach – sekretarz Pacyńskiego Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Społecznych

VIII. ZAKOŃCZENIE

Opracowanie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest nie tylko wykonaniem ustawowych zadań gminy. Stanowi ona również ważny element w komunikacji władz gminnych z mieszkańcami, wskazując cele, które władze wspólnoty samorządowej mają zamiar zrealizować. Cały proces związany z opracowaniem i realizacją strategii przybliży lokalnej społeczności występujące na obszarze gminy problemy socjalne oraz zwróci uwagę na grupy społeczne zagrożone marginalizacją. W efekcie wytyczone cele i poruszone problemy mają szansę dotrzeć do ogółu społeczności, co pozwoli na realizację strategii przy pełnej akceptacji mieszkańców.

IX. Załączniki

1. Harmonogram realizacji GSRPS Pacyna na rok 2009

2. Ankieta AKTUALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.